

Pietarin suomalaisen päiväkodin van- hempien osallisuus yksikön varhaiskasva- tussuunnitelman kehittämisessä

Kirsi Elizarov

Opinnäytetyö
Lokakuu 2014
Sosionomin koulutusohjelma
Sosiaalipedagogiikka

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU
Tampere University of Applied Sciences

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

ELIZAROV, KIRSI

Pietarin suomalaisen päiväkodin vanhempien osallisuus yksikön varhaiskasvatussuunnitelman kehittämisessä

Opinnäytetyö 52 sivua, joista liitteitä 4 sivua
Syyskuu 2014

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Pietarin Suomalaisen Päiväkotiyhdistyksen lasten vanhempien ajatuksia päiväkodin toiminnasta ja sen kehittämisestä. Näitä ajatuksia on tarkoitus käyttää apuna päiväkodin yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessä. Opinnäytetyön avulla pyrittiin myös vahvistamaan vanhempien ja varhaiskasvattajien välistä kasvatuskumppanuutta tuomalla vanhempien äänet paremmin kuuluviin.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen. Aineisto kerättiin kyselylomakkeilla, jotka lähetettiin vanhemmille sähköpostitse keväällä 2014. Kyselyyn tuli yhteensä yhdeksän vastausta, mikä oli silloiseen päiväkodissa olevien lasten vanhempien määrään verrattuna hyvä.

Tutkimus osoitti, että päiväkodin vanhemmat olivat melko tyytyväisiä tämänhetkiseen päiväkodin toimintaan. Kiitosta saivat esimerkiksi päiväkodin perushoito, rutiinit sekä musiikkituokiot. Vanhemmilla oli kuitenkin selvästi myös kehittämistoiveita, jotka liittyivät muun muassa päiväkodin ulkoilumahdollisuuksiin, lasten yhdenvertaisuuteen sekä suomen kielen käytön lisäämiseen. Kasvatuskumppanuus koettiin kokonaisuudessaan toimivaksi tässä kyseisessä päiväkodissa, ja vanhempien sekä päiväkodin välillä oli selvästi havaittavissa yhteisöllisyyttä. Kuitenkin kasvatuskumppanuutta voidaan vahvistaa ja pitää yllä vielä enemmän, ja onkin oleellista, että vanhemmat ja päiväkodin työntekijät pyrkivät toimimaan vastaisuudessaan tiiviisti, toistensa ajatukset huomioon ottaen. Molempien tahojen yhdistetty asiantuntijuus lapsen varhaiskasvatuksesta luo jo merkittävää perustaa lapsen hyvinvoinnille.

Jatkotutkimusta ajatellen päiväkodilla voitaisiin tehdä tarkempaa kyselyä siitä, millä tavoin esimerkiksi päiväkodin ulkoilumahdollisuuksia voitaisiin parantaa, sillä tämän tutkimuksen perusteella voisi päätellä, että vanhemmilla voisi olla tarjota ideoita asian ratkaisemiseen. Myös myöhemmin voisi olla mielenkiintoista tehdä jatkokysely siitä, onko kehitettäviä asioita ryhdytty viemään eteenpäin ja onko kasvatuskumppanuus vahvistunut vanhempien toiveiden huomioon ottaen.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

ELIZAROV, KIRSI:

Parents' Participation in ECEC Planning in St-Petersburg's Finnish Kindergarten

Bachelor's thesis 52 pages, appendices 4 pages
September 2014

The purpose was to find out parents' thoughts about St. Petersburg's Finnish kindergarten's activities and their opinions of its development. The results would be used as a help to make kindergarten's own unit childhood education and care plan. The aim was as well to strengthen educational partnership between parents and kindergarten workers.

The data for this qualitative study were collected by sending a questionnaire to parents via email in spring 2014. Nine answers were received from the parents, which was a rather appropriate result compared to the number of parents in overall in the kindergarten.

The results showed that parents were quite satisfied with present activities, kindergarten's primary nursing, routines and music moments for instance were appreciated. Nonetheless, parents had also wishes for development for example considering environment, equality of children and adding more Finnish language to the everyday life. Educational partnership was considered mainly functional and it was noticeable that both parents and kindergarten workers were part of common community.

However, educational partnership can always be strengthened and maintained even more and due to this it is essential that parents and kindergarten workers will work together in future as well, taking into account both parties' opinions. By cooperating with each other, they will combine their knowledge and it will be great part of building the basis for children's wellbeing.

Further study could focus on inquiring more specific ideas from parents on how to improve kindergarten's outdoor activities. Also later on, it could be possible to investigate whether the educational partnership has improved.

Key words: ECEC, Early childhood education and care (plan), educational partnership, kindergarten, parents' participation

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	PIETARIN SUOMALAINEN PÄIVÄKOTIYHDISTYS	7
3	VARHAISKASVATUKSEN LÄHTÖKOHDAT	9
	3.1. Mitä on laadukas varhaiskasvatus.....	9
	3.1.1. Varhaiskasvatuksen laadunarviointimalli.....	11
	Kuvio 1. Varhaiskasvatuksen laadunarviointimalli (Hujala-Huttunen 1995; Hujala ym. 1998; Hujala & Fonsén	12
	2010b).....	12
	3.2. Varhaiskasvatussuunnitelma	12
	3.2.1. Varhaiskasvatussuunnitelman sisältö	13
	3.3. Kasvatuskumppanuus	15
	3.3.1. Ekologinen teoria	16
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	19
	4.1. Tutkimusmenetelmät ja aineiston kerääminen.....	19
	4.2. Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset	20
	4.3. Aineiston analyysi.....	21
5	PIETARIN SUOMALAISEN PÄIVÄKODIN VANHEMPIEN KOKEMUKSIA TOIMINNASTA, VARHAISKASVATUKSESTA SEKÄ KASVATUSKUMPPANUUDESTA	23
	5.1. Taustatietoja.....	23
	5.2. Vanhempien kokemuksia lapsen hyvinvoinnista ja päiväkodin arjesta.....	24
	5.3. Lapselle ominaiset tavat toimia ja vanhempien kokemuksia tämän osa- alueen toteutumisesta päiväkodissa	25
	5.4. Vanhempien kokemuksia päiväkodin varhaiskasvatusympäristöstä	27
	5.5. Kielen merkitys päiväkodissa ja vanhempien kokemuksia aiheesta.....	29
	5.6. Vanhempien kokemuksia lapsen kuulluksi tulemisesta ja lapsen yksilöllisistä tarpeista.....	31
	5.7. Vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta.....	33
	5.8. Vanhempien kokemus omasta vaikuttavuudesta päiväkodin toimintaan ja kehitysideoita nykyiseen toimintaan.....	34
	5.9. Muuta huomioitavaa	35
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTAA	37
7	OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	43
8	LOPPUSANAT	45
	LÄHTEET	46
	LIITTEET	49
	Liite 1. Saatekirje	49

Liite 2. Kyselylomake	50
-----------------------------	----

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatussuunnitelma on nykypäivänä hyvin oleellinen osa varhaiskasvatustoimintaa päiväkodeissa. Sen avulla toteutetaan päivähoidon tavoitteellisuutta sekä se voi toimia päivähoidon työntekijöiden, varhaiskasvattajien, ja vanhempien välisenä siltana, jossa he yhdessä pohtivat lapsen varhaiskasvatuksen toteutumista. Päivähoidossa olevan lapsen hyvinvointi on kuitenkin kaiken suunnittelun ja työn lähtökohtana, joten on hyvin arvokasta, että lapsen elämässä olevat merkittävät aikuiset työskentelevät yhdessä. Tällä tavoin voidaan mahdollistaa lapselle parhain mahdollinen varhaiskasvatusympäristö sekä – toiminta. Tällä vanhempien välisellä yhteistyöllä on oma nimensä, kasvatuskumppanuus.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on tuoda enemmän vanhempien ääntä kuuluviin Pietarin suomalaisen päiväkotiyhdistyksen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisen avuksi. Ideana siis on, että opinnäytetyöni avulla saamien vanhempien vastauksia otetaan huomioon kun päiväkodille ryhdytään laatimaan yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaa. Kyselyni avulla päiväkodin työntekijät saavat tietää, mihin asioihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota yksikön varhaiskasvatuksessa ja onko asioita joita täytyisi muuttaa. Opinnäytetyössäni kiinnitetään huomiota myös miten kasvatuskumppanuus päiväkodissa onnistuu, kiinnitetään opinnäytetyössäni.

Rajasin aiheeni koskemaan Pietarin suomalaisen päiväkodin vanhempia, sillä tein siellä opintojeni varhaiskasvatusharjoittelun keväällä 2013. Kiinnostuin paikan toiminnasta ja halusin tehdä kyseisen yhdistyksen kanssa yhteistyössä myös opinnäytetyöni. Kun keskustelin aiheesta Pietarin suomalaisen päiväkodin toiminnanjohtajan, Sirpa Vepsäläisen, kanssa, hän kertoi ideastaan tuoda mukaan varhaiskasvatussuunnitelma ja näin opinnäytetyöni tehtävä vanhempien mielipiteiden esiin tuojana syntyi. Vanhempien tieto ja kokemukset ovat kuitenkin korvaamattoman arvokkaita, sillä he elävät ensisijaisesti lapsen kanssa, jonka varhaiskasvatuksesta on kyse.

2 PIETARIN SUOMALAINEN PÄIVÄKOTIYHDISTYS

Pietarissa, Venäjän toiseksi suurimmassa kaupungissa, on kautta historian asunut suomalaisia. Neuvostoliiton aikakautena, Suomen autonomian loppuvaiheilla, Pietarissa asui tuolloin jopa n. 25 000 suomalaista. Nykyään suomalaisia Pietarissa on n. 4000 ja suomalaisia yrityksiäkin miltei 500. (Suomi-talo: Pietarin Suomi-talo)

Onkin melko luontevaa, että kaupungista löytyy sen myötä myös Pietarin suomalainen päiväkotiyhdistys ry. Alun perin toiminta alkoi syntyä, kun suomalaiset äidit ryhtyivät vapaamuotoisesti kerääntymään yhteen lastenhoidon merkeissä. Ajan saatossa yhä useampi perhe liittyi toimintaan ja 19.12.2006 Pietarin suomalainen päiväkotiyhdistys ry liittyi yhdistysrekisteriin.

Päivähoidolla voidaan ajatella olevan useita tehtäviä, niin lapselle kuin koko perheellekin. Lapselle päiväkotia tarjotaan opetusta sekä mahdollisuuden toimia vertaisryhmän kanssa. Vanhemmille taas päivähoito usein mahdollistaa työssäkäynnin ja opiskelun (Hujala ym. 1999). Tällaisia perusteita on havaittavissa myös Pietarin suomalaisessa päiväkotiyhdistyksessä. Yhdistyksen tarkoituksena on voittoa tavoittelemattomasti järjestää sekä tukea lasten päivähoitotoimintaa suomalaisille lapsille Pietarissa ja näin ollen auttaa suomalaisten perheiden arkea kaupungissa. (Pietarin Suomalainen Päiväkotiyhdistys ry vuosikertomus 1.9.2012-31.8.2013)

Sirpa Vepsäläisen mukaan, päiväkodin on byrokraattisista syistä helpompi toimia yhdistyksenä ja sen takia päiväkotia ei ole pyritty tekemään yritysmuotoon. Kyseessä on rekisteröity yhdistys, jonka jäsenet eivät henkilökohtaisesti vastaa yhdistyksen velvoitteista. Tällä hetkellä toiminnanjohtajana toimii Sirpa Vepsäläinen ja lastenhoitajina kaksi venäläistä naista. Päiväkodin toimintamalliin kuuluu, että lapset voisivat ylläpitää omaa suomalaista kulttuuriaan, mutta myös tutustua Venäjän kieleen, kulttuuriin ja tapoihin. Ajatukseen kuuluu myös se, että toimintaan mukaan tulevan lapsen tulisi olla suomalaisen kansallisuuden omaava sekä 2-6 -vuotias. Päiväkodissa toimii myös hallitus.

Pietarin suomalainen päiväkotiyhdistys ry toivoo vanhempien antavan heille kehitysehdotuksia ja palautetta, ja opinnäytetyöni avulla sitä pyritään mahdollistamaan vielä enemmän. Arjessa on tavallista, että vanhemmat ja päiväkodin työntekijät keskustelevat

päivästä melko nopeasti, ja vanhempien äänen todellinen esille tuominen voi olla haasteellista. Voi olla myös hankalaa kertoa joitain ajatuksiaan suoraan, joten niistä kirjoittaminen kyselylomakkeen avulla voi antaa mahdollisuuden kertoa kattavammin omia mielipiteitään ja ehdotuksiaan. Myös sellaiset kysymykset kuten esimerkiksi mitä kasvatuskumppanuus merkitsee vanhemmille ja millaiseksi vanhempi kokee tämänhetkisen vuorovaikutussuhteen työntekijöiden kanssa, ovat todella arvokasta tietoa, joita voi jokapäiväisessä päivähoitoelämässä olla vaikea pohtia yhdessä vanhempien kanssa. Kyse-
lyni tavoitteena on mahdollistaa myös tämä.

3 VARHAISKASVATUKSEN LÄHTÖKOHDAT

3.1. Mitä on laadukas varhaiskasvatus

” Children’s lives are lived through childhoods constructed for them by adult understandings of childhood and what children are and should be.” (Mayall, 1996 : 1, Dahlberg, Moss ja Pence 1999, 43 mukaan.)

Lasten varhaiskasvatus on aikuisten käsissä ja voikin sanoa, että hyvä varhaiskasvatus on tavoitteena jokaisella päiväkodilla. Hyvään varhaiskasvatukseen kuuluu kuitenkin hyvin paljon eri näkökulmia, ja jotta päiväkodit ja niiden henkilöstö osaisivat asettaa itselleen tavoitteet oikein, tulisi heidän ymmärtää mitä on laadukas varhaiskasvatus. Hyvästä varhaiskasvatuksesta on monia näkemyksiä, ja yksi niistä on Schweinhartin sekä Weikartin vuonna 1993 tekemä varhaiskasvatuksen laadun elementtien jäsenitys. Jäsenityksestä tulee ilmi seitsemän standardia, joita tarvitaan toteuttamaan laadukasta varhaiskasvatusta. Nämä seitsemän kohtaa ovat seuraavat:

- Toiminnalla on validoitu opetussuunnitelma
- Toiminnassa on käytössä lasten kehityksen validoitu arviointistrategia
- Lasten määrä suhteessa kasvattajiin on pieni ja mahdollistaa henkilökunnan edistää lapsen kehitystä
- Henkilökunta on koulutettu vaikuttamaan positiivisesti lapsen kehitykseen ja tukemaan vanhempia tässä tehtävässä
- Henkilökunnalla on systemaattinen täydennyskoulutus ja ohjausta lasten kehityksen tukemiseen
- Vanhemmat ovat partnereita henkilökunnan kanssa
- Toiminnassa otetaan huomioon lapsen terveys ja vanhempien tarpeet (Schweinhartin & Weikartin 1993, Alilan mukaan.)

Tässä opinnäytetyössä käsittelevät asiat ovat kytköksissä tähän malliin, sillä mallin seitsemän standardia voidaan miltei muuttumattomana ottaa mukaan kun arvioidaan hyvää, laadultaan onnistunutta varhaiskasvatusta. Tarkastelenkin laadukasta varhaiskasvatusta tämän mallin mukaisesti. Ensimmäinen standardi voisi kuvastaa päiväkodin

varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä toimintasuunnitelmaa, joka on perustana rakennettaessa toimivaa päiväkotia. Niiden avulla asetetaan linjaukset sille, mitä juuri sen yksikön toiminta on ja mitä se sen toiminnan avulla tavoittelee. Jos kyseessä olisi esimerkiksi kaksikielinen päiväkoti, mitä päiväkoti hakisi tällä toiminnalla. Pyrkisikö se antamaan lapsille mahdollisuuden päivähoitoon molemmilla kotikielillään?

Jatkuva arviointi on myös hyvin tärkeä osa laadukasta varhaiskasvatusta. Arvioinnissa täytyy ottaa huomioon muun muassa työntekijöiden oma työ, yhteistyö vanhempien kanssa, päiväkodin toiminta sekä lasten perspektiivi. Arviointia tulisi tehdä niin kokonaisuutena kuin myös yksittäisinä asioina, ja olisi hyvin tärkeää, että siihen pääsisivät osallistumaan myös päiväkodin lasten vanhemmat.

Standardeissa on mainittu myös se, että hyvässä laadukkaassa varhaiskasvatuksessa, lasten lukumäärän tulisi olla pieni. Tämä tarkoittanee käytännössä ryhmäkokoja, joiden suuruuteen täytyy kiinnittää huomiota. Eija Salmisen ja Kirsi Tynnisen teoksessa ”Omahoitajana päiväkodissa” sanotaankin, että suuri ryhmä on pienelle lapselle ennemminkin stressin lähde, kuin että se opettaisi lapselle sosiaalisia tai muita taitoja. (Salminen & Tynnen 2011, 15.) Jotta lapsi saisi mahdollisimman stressittömän, vakaan varhaiskasvatuksen, jossa hänen on turvallista olla, olisi tärkeää että lapsella olisi mahdollisuus saada olla pienessä ryhmässä. Salminen ja Tynnen mainitsee vielä, että pientä lasta tulisi suojella liian monelta ihmissuhteelta, sillä hän voi rakentaa niitä omilla voimavaroillaan vain rajoitetun määrän. (Salminen & Tynnen 2011, 15.)

Standardien seuraavassa osiossa, mainitaan henkilökunnan ammatillisuuden tärkeys. Varhaiskasvattajan tulisi olla tukemassa lapsen kehitystä ja tukea myös lapsen vanhempiä nimenomaisessa tehtävässä. Ammattitaitoiset varhaiskasvattajat ymmärtävät kuinka oleellisessa osassa vanhemmuuden tukeminen on, ja sen ymmärtäminen korreloi omalla tavallaan heidän ammattitaitoaan. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan ammattitaitoon liittyy myös seuraava standardi, joka mainitsee, että työntekijöiden tulisi aktiivisesti myös kouluttautua lisää ja hankkia ohjausta omaan työhönsä. Tähän kuuluu tiiviisti myös päiväkodin johtajan rooli, jonka tulisi olla osana luomassa koulutusmahdollisuuksia työntekijöilleen.

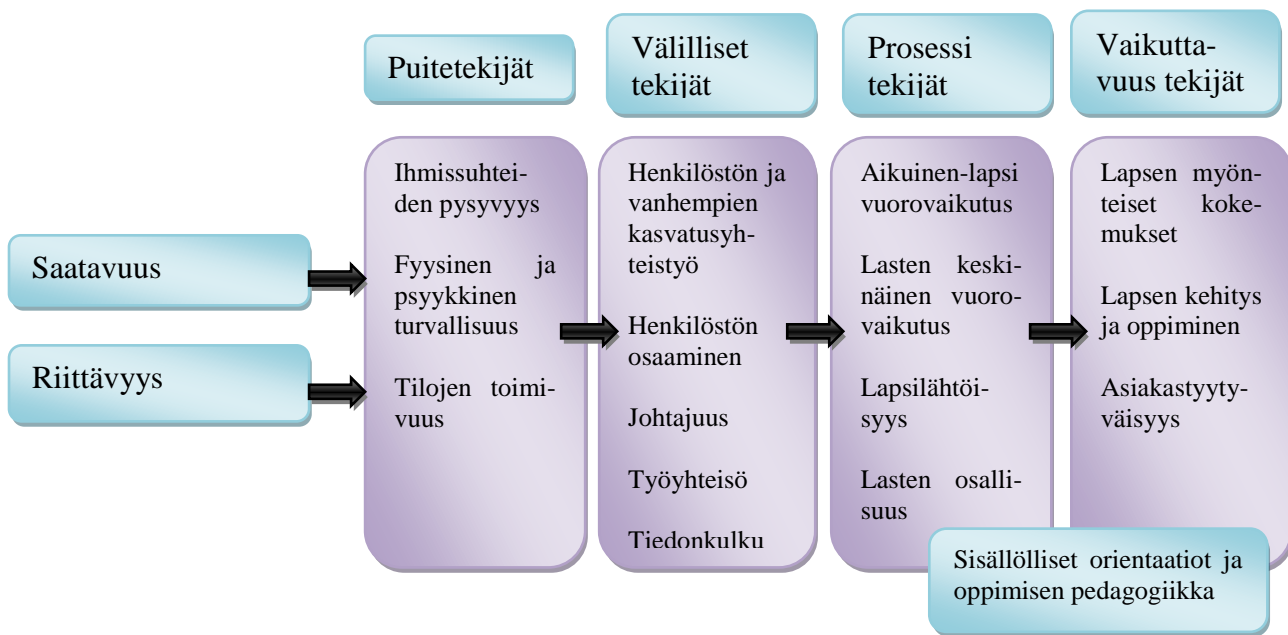
Seuraava mallin standardi käsitellään opinnäytetyössäni seuraavissa osioissa, sillä kyseessä on yhteistyö vanhempien ja henkilökunnan välillä. Tätä yhteistyötä kutsutaan myös kasvatuskumppanuudeksi, joka on tärkeässä roolissa opinnäytetyössäni.

Viimeinen Schweinhartin ja Weikartin mallin standardi linjaa, että varhaiskasvatuksen toiminnassa tulisi ottaa huomioon lapsen terveys ja vanhempien tarpeet. Varhaiskasvatuksen lähtökohtana, ja tarkoituksena onkin juuri lapsen hyvinvointi.

3.1.1. Varhaiskasvatuksen laadunarviointimalli

Kuten edellä mainitussa mallissakin mainittiin, laadukkaaseen varhaiskasvatukseen kuuluu myös sen laadun arviointi. Varhaiskasvatuksen laadunarviointimallia (Hujala-Huttunen 1995; ym. 1998; Hujala & Fronsén 2010b.) voidaankin käyttää apuna tutkittaessa varhaiskasvatusyksikön omaa toimintaa ja sen laatua. Mallin mukaan, varhaiskasvatuksen laatuajattelua ohjaavat samat teoreettiset lähtökohdat kuin käytännön kasvatus-toimintaakin. Malli rakentuu neljästä osasta, joita ovat puite-, välilliset, prosessi- ja vaikuttavuustekijät. Ne pohjautuvat saatavuuteen sekä riittävyyteen. Mallissa olevat laatutekijät ajatellaan olevan toisistaan riippuvia, mikä tarkoittaa tässä sitä, että laadukaiden vaikutusten edellytyksenä on laadukas prosessi, joka kulkeutuu välillisistä tekijöistä ja on viimeisempänä puitetekijöiden säätelemä. Yhdessä nämä kaikki mallin osiot muodostavat kokonaisvaltaisen laadunarvioinnin kehyksen. (Hujala & Fonsén 2012, 11.)

Tämän mallin yksittäisiä kohtia, kuten esimerkiksi ihmissuhteiden pysyvyys, henkilöstön osaaminen yms., voidaan käyttää seikkoina siihen, mitä on laadukas varhaiskasvatus. Pohdittaessa esimerkiksi Pietarin suomalaisen päiväkodin tilannetta, on mahdollista, että myös heidän päiväkodissaan voitaisiin arvioida omaa toimintaa näiden kysymysten kautta. Esimerkiksi, ovatko tilat toimivat, onnistuuko päiväkodissa lapsilähtöisyys ja niin edelleen. Tähän malliin liittyviä kysymyksiä tulee esille myös tässä opinnäytetyössä.

Kuvio 1. Varhaiskasvatuksen laadunarviointimalli (Hujala-Huttunen 1995; Hujala ym. 1998; Hujala & Fonsén 2010b)

3.2. Varhaiskasvatusuunnitelma

Suomen laissa, koskien lasten päivähoitoa, sanotaan, että päivähoidon tavoitteena on tukea päiväkotia käyvien lasten perheitä ja koteja näiden kasvatustehtävässään ja yhdessä näiden perheiden kanssa pyrkiä edistämään lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. (Laki lasten päivähoidosta 304/182, 2§) Lapsen oikeuksiin kuuluu siis selkeä, päämääräinen varhaiskasvatus ja päivähoito, ja jotta sen toteuttaminen olisi mahdollista, tarvitaan siihen hyvin pohjustettu, ja perusteltu suunnitelma.

Perusteita aloitettiin laatimaan jo vuonna 2002 periaatepäätöksestä (Stakes 2005, 1.) ja lopulta Stakes, jonka tehtäväksi tämä oli annettu, valmisteli vuonna 2003 lopullisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Ne ovatkin toimineet valtakunnallisesti lähtökohtana varhaiskasvatuksen sisällön toteuttamisessa siitä lähtien. Tämä kirjanen on käytössä valtakunnallisesti, ja sen puoleen voi kääntyä niin alan edustajat, opiskelijat, perheet kuin asiasta muuten vain kiinnostuneet. Siihen on kuitenkin vuosien mittaan tehty

hieman muutoksia, ja esimerkiksi toisen tarkastetun painoksen (2005) rinnalle on lisätty myös elektroninen versio. (Stakes 2005, 2.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sisältävät ohjeistuksen siihen, mitä varhaiskasvatus on ja miten sitä tulisi toteuttaa. Varhaiskasvatussuunnitelma on suomalaisissa päiväkodeissa usein siis lähtökohta sille, että tiedetään millaisiin tavoitteisiin ja laatuun päiväkodissa halutaan pyrkiä sekä millaiset periaatteet yleisesti päiväkodissa vallitsee. Se myös korostaa kasvatuskumppanuutta ja sen merkitystä, josta tulen kertomaan seuraavissa kappaleissa enemmän. Varhaiskasvatussuunnitelma toimiikin päiväkodeissa usein yhtenä tärkeimmistä työvälineistä niin yksilölle, perheen kanssa tehtävälle yhteistyölle sekä sille, että voidaan taata yksilölle, lapselle, mahdollisimman hyvä päivähoito.

Varhaiskasvatussuunnitelmaa kehitettäessä, pyrittiin selvästi siihen, että voitaisiin tuoda ns. hiljainen tieto, jonka työntekijät jo omaavat, kaikkien nähtäville kirjallisena versiona. (Nummenmaa, Karila, Joensuu & Rönholm 2007, 7.) Varhaiskasvatusta ohjataan niin valtakunnallisilla kuin kunnan omillakin asiakirjoilla. Valtakunnallinen ohjaus määrittää enimmäkseen lasten päivähoitoon sekä esiopetukseen liittyviä lakeja ja sitä ohjaa varhaiskasvatussuunnitelman sekä esiopetussuunnitelman perusteet. (Stakes 2012, 9.)

Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma taas on päivähoitoyksikkökohtainen. Se on muoltaan yksityiskohtaisempi ja siinä tulee esille juuri siinä päivähoitoyksikössä olevat hoidon-, kasvatuksen- ja opetuksen kokonaisuudet. Yksikön omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa tulee esille päiväkodin periaatteiden konkreettinen, arjessa tapahtuva toteutuminen. Siinä kerrotaan tarkemmin yksiköstä sekä alueesta ja niiden mahdollisista erityispiirteistä. (Stakes 2012, 9.)

3.2.1. Varhaiskasvatussuunnitelman sisältö

Lapsen hoito, kasvatus ja opetus voidaan nähdä usein eräänlaisena jatkumona, jossa olennaista on lapselle ominaisen toimintatavan huomioiminen, kasvu- ja oppimisympäristön järjestäminen sekä kasvattajayhteisön tietoinen toiminta. (Stakes 2005, 12.)

Varhaiskasvatus ei suinkaan toteudu vain yhdestä osasta, vaan hyvään varhaiskasvatukseen tarvitaan useita tekijöitä, aivan kuin palapelissä tarvitaan kuvan rakentamiseen useita paloja. Varhaiskasvatuksen ulottuvuudet ovat kokonaisuus, johon kuuluvat niin hoito, kasvatus kuin opetuskin. Tutkimuksessani kysymykset tulevat keskittymään näihin varhaiskasvatussuunnitelman eri ulottuvuuksiin, joten keskityn kertomaan tässä niistä. Nämä osa-alueet ovat siis varhaiskasvatusympäristö, kielen merkitys, lapselle ominainen tapa toimia, taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen sekä kasvattaja varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatussuunnitelmassa pyritään tuomaan kasvatuksen perusta, ja lähtökohdat näkyville.

Varhaiskasvatussuunnitelmassa otetaan huomioon se, että lapsi on itse oman oppimisensa subjekti. Tällöin suunnitelmasta tulisi käydä ilmi se, millä tavoin päiväkodin työntekijät tulisi toimia, jotta tämä pääsisi toteutumaan. Lapsen oppiminen kun perustuu lapsen vuorovaikutukseen aikuisen ja vertaisryhmän kanssa. Aikuinen voi tällöin toimia lapselle oppimisen tukijana, sillä aikuisella, eli tässä tapauksessa varhaiskasvattajalla on kyky havaita milloin lapsi tarvitsee tukea oppimisessaan ja milloin tukea tulisi vähentää lapsen edistyessä. Varhaiskasvattaja voi esittää oleellisia kysymyksiä, jotka ohjaavat lasta edistymään itse omassa oppimisessaan. (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 55–57.)

3.2.2. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma

Koska opinnäytetyöni keskittyy juuri yksikön varhaiskasvatussuunnitelman laatimisen apuun, kerron siitä tässä kappaleessa hieman enemmän.

Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma onkin tarkempi kuin kunnalle tehty varhaiskasvatussuunnitelma, sillä siinä tulisi tulla esille päiväkotiyksikön hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuuden lähtökohdat ja niiden toteutuminen päiväkodin arjen kasvatuskäytännöissä. Yksikön varhaiskasvatussuunnitelmassa myös kuvataan alueen tai yksikön erityispiirteitä ja painotuksia. Palvelumuotojen tavoitteet tulisi myös olla kirjattuna yksikkökohtaiseen suunnitelmaan. (Stakes, 2005, 9.) Henkilökunnan tulisikin vastata päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mainitaan myös, että vanhemmilla tulisi olla mahdollisuus vaikuttaa var-

haiskasvatussuunnitelman sisältöön ja osallistua sen arviointiin. (Stakes, 2005, 32.) Varhaiskasvatussuunnitelman tulisi olla esillä niin, että sitä voi vapaasti lukea ja käydä läpi, niin vanhemmat kuin työntekijätkin.

Vanhemmat seuraavat ja arvioivat varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden toteutumista sekä henkilöstö arvioi ja kehittää suunnitelmaa sekä määrääjoin että tarvittaessa. (Stakes 2005, 32.)

3.3. Kasvatuskumppanuus

Toinen tärkeä teema opinnäytetyössäni on kasvatuskumppanuus (parent-teacher partnership). Se on toiminut taka-ajatuksena silloin, kun vanhempia on haastateltu tutkimukseeni ja juuri tutkimuksen myötä onkin pyritty päästä toteuttamaan omalla tavallaan hyvää kasvatuskumppanuutta. Kasvatuskumppanuus tulee terminä usein vanhempia ja varhaiskasvatuksen työntekijöitä vastaan, mutta sen toteuttaminen ei käytännössä, päiväkodin arjessa, aina pääse toteutumaan niin kuin olisi toivottavaa.

Kasvatuskumppanuudessa vanhemmat sitoutuvat tietoisesti toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemiseen. (Stakes 2005, 31.) Lyhyesti sanottuna, se yhteistyö mitä vanhemmat ja päiväkodin työntekijät tekevät keskenään, on kasvatuskumppanuutta. Se lähtee täysin lapsen tarpeista ja kasvatuskumppanuutta ohjaa lapsen edun ja oikeuksien toteuttaminen. (Stakes 2005, 31) Kasvatuskumppanuudessa varhaiskasvatuksen työntekijät ja lasten vanhemmat pyrkivät löytämään tapoja ja teitä toimia yhdessä lapsen parhaaksi. Kasvatuskumppanuus ei voi päästä toimimaan täysivaltaisesti, jos vanhempien ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden tavat toimia veisivät lapsen varhaiskasvatusta täysin eri suuntiin. Siksi onkin tärkeää, että perheitä kuullaan jo varhaiskasvatuksen aloittamisesta asti niin, että tiedostetaan heidän toivomuksensa sekä ajatuksensa. Kuten ”Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta” kirjassakin sanotaan, ensitapaamisella ja lapsen tutustumisjaksolla luodaan pohja myöhemmälle suhteelle. (Kaskela & Kekkonen 2006, 13.) Parhaimmillaan kasvatuskumppanuus toteutuukin niin, että vanhemmat ja työntekijät kokevat voivansa keskustelemaan avoimesti toistensa kanssa niin, että molemmat osapuolet ovat kunnioitettuja ja kuultuja.

Kasvatuskumppanuutta on jossain määrin ollut jo aikaisemmin kuin termiä edes alettiin käyttää. Vanhempien ja työntekijöiden välisiä keskusteluja on käyty kautta historian ja aiemmin on päivähoidon aloitusvaiheeseen kuulunut ns. hoitosuunnitelmakeskustelu. Monet päiväkodit pitivät myös vähintään kerran vuodessa vanhempien vartteja tai muita vastaavia tapaamisia, joissa on keskusteltu lapsen toiminnasta. (Alasuutari 2010, 21.) Jotta tällainen kumppanuus voisi toimia, se edellyttää vanhempien ja varhaiskasvattajien keskinäistä luottamusta ja huolen jakamista arjen kasvatuskysymyksissä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 15.)

Molemmilla kasvatuskumppanuuden osapuolilla, on oma asiantuntijuutensa, jotka yhdistämällä, voidaan taata lapselle parhain mahdollinen varhaiskasvatustoiminta. Työntekijöillä, on ammattihenkilöstön asiantuntijuus. Se tarkoittaa sitä, että he omaavat varhaislapsuuden kasvun, kehityksen ja oppimisen yleisen tuntemuksen. Vanhemmilla taas on perheen henkilökohtainen asiantuntijuus, jossa painottuu lapsi-vanhempi suhde. Vanhemmat elävät lapsen kanssa päivittäin ja tuntevat lapsen luonteen, elämänhistorian ja arjen kulttuurin.(Hujala ym. 2007, 67.) Vaikka käytännön elämässä asiantuntijuus ei ole välttämättä aina noin kategorinen, se toimii kuitenkin hyvin esittämään sitä, että kun vanhempien ja työntekijöiden vuorovaikutus on toimiva, heidän yhteistietämyksensä ja tuntemuksensa takaavat todella hedelmällisen ja kattavan varhaiskasvatuksen. Tietämyksensä yhdistämällä, voidaan yhdessä luoda sellainen tie, joka toimii lapsella yksilöllisesti.

Myös oman ja toisen osapuolen roolin tiedostaminen on kasvatuskumppanuudessa tärkeää. Se auttaa ymmärtämään sitä, mitä toiselta odotetaan. (Hujala ym. 2007, 65.)

Kasvatuskumppanuuden yhtenä tavoitteena on myös se, että tunnistetaan herkästi ja mahdollisimman varhain lapsen jollakin kasvun, kehityksen tai oppimisen alueella mahdollinen tuen tarve ja luoda yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa yhteinen toimintastrategia lapsen tukemiseksi. (Stakes 2005, 32.)

3.3.1. Ekologinen teoria

Yhdysvaltalainen psykologi Urie Bronfenbrenner kehitti ekologisen kasvun mallin, joka onkin hyvin tunnettu varhaiskasvatustyön piirissä. Ekologisessa mallissa painotetaan

lapsen kasvu ympäristön vaikutusta lapsen kehitykselle. Kasvu ympäristö käsittää niin kodin kuin päiväkodinkin ja lapsen kasvaessa myös mm. koulun. Bronfenbrennerin teorian mukaan, lapsi kehittyy vuorovaikutuksessa lähiympäristönsä kanssa ja teoriassa onkin pyritty kehittämään uutta tapaa nähdä lapsen, kehittyvän henkilön ja ympäristön välinen vuorovaikutus. Tähän kuuluu myös se, että lapsen toimintaympäristön laatu rakentuu ekologisen ajattelun pohjalta vanhempien ja ammatti-ihmisten yhteiseksi huoleksi. Tällä tavoin ekologinen teoria liittyy myös kasvatuskumppanuuteen.

Ekologisessa teoriassa on neljä tasoa. Makrosysteemi, johon kuuluu poliittiset rakenteet ja talous määrittävät millaisia mahdollisuuksia perheellä on saada tarvitsemiaan palveluita. Mikrosysteemi, johon kuuluu lapsen koti, koulu ja päiväkoti. Lapsen muut kontaktit, esimerkiksi sukulaiset, ystävät ja viranomaiskontaktit muodostavat näiden ja lasten välille mesosysteemin. Ekosysteemi muodostuu yhteiskunnan tukijärjestelmistä sekä lapsen vanhempien työoloista. Mikrosysteemiin kuuluva päivähoidon tulisi perustua lapsen parhaaksi toimimalla ammatillisuudella joka taas perustuu yhteistyöhön. Kodin merkitys on tässä asiassa se, että vanhemmat toimivat päiväkodin henkilökunnan kanssa kasvatuksellisin kumppaneina. Yhteinen tieto ja ymmärrys lapsen kasvusta ja kehityksestä, yhteisöllinen ja kokonaisvaltainen kasvattajan rooli ja lapsi näiden keskiössä ovat yhteistyön edellytykset päivähoidossa. Koko lapsikohtaisen toiminnan ja ekologisen teorian yhtenä tavoitteena on saada lapsen ja systeemin välinen vuorovaikutus toimimaan niin, että lapsella on mahdollisimman hyvä olla. Lapsi on kuitenkin mallissa myös aktiivisena vuorovaikutuksen toimijana, joka vaikuttaa ympäristöönsä ja joka saa siinä tapahtuvien muutosten kautta vaikutteita omaan toimintaansa ja kasvuun. (Bronfenbrenner 1979, Salminen & Tynnen 2011, 17-18, 20 mukaan.) Tämä teoria on hyvin tärkeää mainita puhuttaessa kasvatuskumppanuudesta, sillä se linjaa kasvatuskumppanuuden lähtökohtia ja toimii osana sen historiaa.

3.3.2. Kasvatuskumppanuutta ohjaavia periaatteita

Kasvatuskumppanuutta voidaan ajatella ohjaavan neljä eri periaatetta. Ensimmäinen näistä on kuuntelu. Kuulemiseen tarvitaan se, että kuuntelija luo tilanteelle turvallisen ja myönteisen ilmapiirin. Kuunteleminen voi vaatia erilaisten tunteiden sietämistä; suut-

tumista, ahdistusta, hämmennystä. Vanhempi voi kokea hyvin arvokkaaksi kun kasvat-taja tulee henkilökohtaisesti kuuntelemaan mitä vanhemmalla on sanottavana ja antaa vanhemmalle aikaansa. Istuu vierelle, viivähtää ja puhelee. Minkäänlainen kritisoi-minen, syylistäminen yms. ei kuulu kuulemiseen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32.)

Toinen ohjaava periaate on kunnioitus. Kunnioittamisessa hyväksytään toinen osapuoli juuri 'sellaisena kuin hän on sekä arvostetaan häntä. Kunnioitus helpottaa todellisen vuorovaikutuksen syntymistä, jossa on mahdollisuus tuoda asioita esiin peittelemättä ja teeskentelemättä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34.)

Luottamus rakentuu kuulemisen ja kunnioituksen periaatteista ja on itsessään myös yksi niistä. Luottamuksen syntymiseen edellytetään, että siihen panostetaan paljon aikaa ja kohtaamisia. Se rakentuu myös vanhempien mahdollisuudesta vaikuttaa lapsen hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyviin asioihin. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.)

Yksi, todella tärkeässä asemassa myös oleva periaate on dialogi. Dialogi tarkoittaa arki-kielellä vuoropuhelua, jossa keskustelun kaikki osapuolet vuorotellen ilmaisevat jota-kin. Dialogiin kuuluu aktiivinen osallistuminen ja sitoutuminen jatkaa keskustelua myös hankalissa tilanteissa. Dialogissa osoitetaan toisesta välittämistä ja suhtaudutaan toiseen osapuoleen kunnioittaen ja vilpittömästi. (Aarnio & Enqvist.) Tässä tapauksessa tarkoi-tetaan sitä, että kasvattajan ja vanhemman välillä toteutuisi tasa-arvoinen puhe, jossa oma tietämys ei ole merkityksellisempää tai arvokkaampaa kuin toisen osapuolen. Kui-tenkin dialogisuuteen mahtuu myös eri mieltä oleminen, suorapuheisuus ja rehellisyys, sillä sitä kannattelee kuulemisen ja kunnioituksen kokeminen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38.)

Kasvatuskumppanuuteen kuuluu vahvasti se, että vanhemmat voivat osallistua varhais-kasvatuksen suunnitteluun. Myös opinnäytetyössäni pyrin tuomaan tätä esille sillä, että juuri vanhempien rooli yksikön varhaiskasvatussuunnitelmaa laatiessa olisi iso ja van-hempien näkemykset vaikuttaisivat lopputulokseen niin, että sen huomaisi olevan syn-tynyt yhteistyöstä vanhempien ja päiväkodin henkilöstön välillä. Päiväkodin henkilö-kunnan ja vanhempien yhdessä tekemät arvioinnit ja suunnitelmat sitouttavat myös vanhemmat oppimisen ja kehityksen tukemiseen. (Heikka, Hujala ja Turja 2009, 101.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1. Tutkimusmenetelmät ja aineiston kerääminen

Opinnäytetyöni aineiston kerääminen tapahtui keväällä 2014 kyselylomakkeiden avulla. Olin miettinyt pitkään mikä olisi oikea tapa toteuttaa tutkimus ja sähköisesti toteutuva kysely tuntui parhaimmalta ratkaisulta. Realistisesti ajatellen en voinut opiskeluiden ohessa päästä käymään Pietarissa arkipäivinä, jolloin päiväkotit olisi ollut auki ja jossa olisin voinut vanhempia esimerkiksi haastatella. Myös se, että suurin osa päiväkodin lasten vanhemmista oli töissä päiväsaikaan, vaikutti siihen, että en mennyt toteuttamaan tutkimusta haastatellen vanhempia kasvokkain. Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen, eli laadullinen tutkimus. Laadullinen tutkimus on menetelmäsuuntaus, jossa pyritään ymmärtämään kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti.

(Jyväskylän Yliopisto: laadullinen tutkimus.) On hyvin yleistä, että kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus ja kvalitatiivinen tutkimus työskentelevät yhdessä, ja niin on myös minun opinnäytetyössäni. Kvantitatiivisen tutkimuksen merkkejä voi olla havaittavissa siinä, että tutkimuksen kyselyssä on osittain suljettuja kysymyksiä ja että kyselystä saamistani vastauksista on laadittu tilastoja.

Kyselyni oli puolistrukturoitu, joka tarkoittaa sitä, että osassa kysymyksissä annetaan valmiita vastausvaihtoehtoja ja osa kysymyksistä taas ovat ns. avoimia kysymyksiä, joihin vastaaja voi vastata juuri niin kuin itse tahtoo. Kysely sisälsi siis niin monivalinta kysymyksiä kuin avoimiakin kysymyksiä. Avoimissa kysymyksissä ongelmana voi olla se, että vastaajat eivät osaa kirjoittaa ajatuksiaan laajasti paperille ja vastauksiksi voi tulla vain ”kyllä” tai ”ei”. Toisaalta, avoimet kysymykset antavat juurikin mahdollisuuden selittää ja laajentaa vastaajan mielipiteitä, toisin kuin suljetuissa kysymyksissä. Yhdistämällä nämä kaksi kyselytyyppiä, pyrin siihen, että antaisin kaikille vastaajille mahdollisuuden kertoa kattavasti omalla tavallaan asiansa.

Kysymykset muodostuivat suurimmaksi osin käyttämieni teemojen pohjalta. Nämä teemani olivat jo aikaisemmin mainitsemani varhaiskasvatussuunnitelman eri ulottuvuudet. Näiden lisäksi kysymyksissä käsiteltiin mm. vanhempien ja työntekijöiden välistä suhdetta sekä vanhempien henkilökohtaisia ajatuksia päiväkodin toiminnasta.

Tämäkaltaisessa tutkimuksessa, jossa kysely tehdään suurimmalta osalta sähköisesti, eettisimmäksi tavaksi sen toteuttamiseen tuli se, että laadittuani kyselylomakkeen sekä siihen liittyvän saatekirjeen, lähetin ne Pietarin suomalaisen päiväkodin toiminnanjohtajalle, yhteyshenkilölleni. Tämän päiväkodin vanhemmat olivat siis tutkimukseni perusjoukko. Toiminnanjohtaja lähetti kyseiset tiedostot sähköpostina eteenpäin kaikille päiväkodin vanhemmille. Minun yhteystietoni oli mainittuna saatekirjeessä, joten vanhemmat pystyivät lähettämään vastaukset joko minulle suoraan tai päiväkodin toiminnanjohtajan kautta. Yksi perhe vastasi minulle jopa kirjallisesti niin, että antoi vastauslomakkeensa päiväkodinjohtajalle, joka postitti sen minulle henkilökohtaiseen osoitteeseen.

Koska tutkimukseni kohdepaikkana oli juuri Pietarissa sijaitseva suomalainen päiväkoti, täytyi minun ottaa huomioon se, että osa vanhemmista eli kyselyyn vastaajista tulisi olemaan venäjänkielisiä. Halusin että kieli ei tulisi olemaan kynnyskysymyksenä tutkimukseeni vastaamiseen, joten käännätin kyselylomakkeen sekä saatekirjeen myös venäjäksi venäjää äidinkielenään puhuvan henkilön toimesta. Tällöin pyrin takaamaan sen, että tutkimukseni ei olisi suunnattu vain suomenkielisille vanhemmille. Kuitenkin mainitsin, että toivottu vastauskieli olisi suomi, mutta venäjää saisi ehdottomasti käyttää jos suomen kielen käyttäminen ei olisi ollenkaan mahdollista.

Saatekirjeessä mainitsemaani vastausaikaan tuli myöhemmin muutoksia, sillä havaitsimme, että vain pieni osa vanhemmista oli vastannut tutkimukseen vastausajan umpeuduttua. Tämä ei kuitenkaan muodostunut ongelmaksi, vaan lisäsin vastausaikaa ja toiminnanjohtaja aktiivisesti muistutti vanhempia tutkimuksestani päiväkodilla. Näin saimmekin lopulta kiitettävän määrän vastauksia.

4.2. Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tutkimusongelmana on selvittää mihin asioihin päiväkodin lasten vanhemmat Pietarin suomalaisessa päiväkodissa ovat tyytyväisiä ja mitkä päiväkodin arjen asiat kaipaavat vielä kehittämistä ja vastaako toiminta heidän näkemyksiinsä hyvästä päivähoitosta. Tehtävänäni oli selvittää heidän ajatuksiaan tämänhetkisestä toiminnasta ja erityisesti mitkä asiat olisivat sellaisia jotka kaipaavat vielä vanhempien mielestä muutosta päiväkodissa. Tällä tavoin he pääsisivät osalliseksi yksikön varhaiskasvatus-

suunnitelman tekoa, sillä heidän vastauksiaan otettaisiin huomioon sen laatimisessa. Koska aiheenani opinnäytetyössäni oli myös kasvatuskumppanuus, halusin tuoda esille hieman myös vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta tässä päiväkodissa.

Tutkimuskysymykset ovat tällä hetkellä seuraavanlaisia:

Miten vanhemmat kokevat päiväkodin tämänhetkisen tilanteen ja millaisia odotuksia heillä on toiminnasta?

Miten vanhemmat kehittäisivät päiväkodin toimintaa?

Toivon, että esille tulisi esimerkiksi se, mitkä asiat ovat vanhempien mielestä tällä hetkellä toimivia ja mitkä asiat aiheuttavat ärsytystä tai muuta vastaavaa. Toivoisin, että vanhemmat kertoisivat kehitysideoistaan ja kokisivat mahdollisuuden näin vaikuttaa lastensa varhaiskasvatukseen vielä enemmän.

4.3. Aineiston analyysi

Laadullisen aineiston analyysissä on päätarkoituksena tuoda aineistoon selkeyttä ja sitä kautta tuoda uutta tietoa asiasta jota tutkitaan. (Taanila 2007.) Laadullisen aineiston analysoinnissa avainsanoja on luotettavuus, objektiivisuus, systemaattisuus, eettisyys ja selkeys. Laadullisissa tutkimuksissa yleisin aineiston analyysitapa on sisällön analyysi, jota myös itse käytin tutkimuksessani. Sisällönanalyysi on tekstianalyysia, jossa tutkitaan tekstimuotoisia aineistoja, eli tutkimuksen tapauksessa vanhempien vastauksia. Sisällönanalyysin tarkoituksena on saada aikaan vastauksesta tiivistetty kuvaus, joka olisi myös kytköksissä laajempaan kontekstiin. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105.)

Koska tutkimukseni sisälsi myös suljettuja kysymyksiä, kävin ne läpi hieman eri tavalla kuin avoimet kysymykset. Niiden käsittelyssä minulla oli melko määrällinen ote, ja luokittelin vastaukset niin kuin ne olivat. Tämän jälkeen tein niistä itselleni hieman kuvaavan diagrammin.

Aloitin analysoinnin lukemalla ensin kaikki vastaukset läpi. Kiinnitin huomiota siihen olivatko vastaukset informatiivisia vai suppeita ja pohdin myös omien kysymysteni laatua. Tämän jälkeen ryhdyin kokoamaan aineistoa ja käymään kysymykset läpi kohta kohdalta. Sitten ryhdyin käymään vastauksia läpi, erikseen avoimia ja suljettuja kysy-

myksiä ja systemaattisesti luokittelin vastauksia niin, että sain niitä järjestettyä samantyyppisiin kategorioihin. Avoimet kysymykset käsittelin sisällöllisen analysoinnin mukaan. Tähän kuului mm. alkuperäisten ilmaisujen etsiminen, ja niiden pelkistäminen ja lopulta näiden listaaminen. Sen jälkeen etsin näistä yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia, josta jatkoin luokitteluun.

Kun olin käynyt läpi sekä avoimet että suljetut kysymykset, ryhdyin vertailemaan niitä toisiinsa, jotta pääsin lopputuloksiin.

Käytin analysoinnissani apua Tutkimustyön perusteet kurssillani käyttämäämme analyysimallin esimerkkiä, jossa avoimissa kysymyksissä tekstistä poimitaan oleellisia sitaatteja ja niissä pureudutaan syvemmin analyysiin.

5 PIETARIN SUOMALAISEN PÄIVÄKODIN VANHEMPIEN KOKEMUKSIA TOIMINNASTA, VARHAISKASVATUKSESTA SEKÄ KASVATUSKUMPPANUUDESTA

5.1. Taustatietoja

Kysymyslomakkeessa, joka lähetettiin Pietarin suomalaisen päiväkodin vanhemmille, käsiteltiin aiheita, jotka toimivat tutkimukseni teema-alueina. Osa näistä teema-alueista ovat myös otsikoita Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet julkaisussa (Stakes 2005), sillä pyrin muodostamaan kysymykset niin, että ne osittain perustuisivat näihin aiheisiin. Kysymyksiä oli seuraavista alueista: Hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus (tässä erityisesti lapsen perustarpeet ja arkirytm), lapselle ominainen tapa toimia (kysymykset leikkimisestä ja liikkumisesta sekä taiteellisesta kokemuksesta ja ilmaise- misesta), varhaiskasvatusympäristö, kielen merkitys, lapsen kuuleminen ja yksilölliset tarpeet sekä kasvatuskumppanuus (vanhempien vaikuttavuus ja päiväkodin nykyinen toiminta). Kyselyn lopussa oli kolme kysymystä, jotka käsittelivät kunkin perheen omia hyötyjä päiväkodin toiminnasta, toiveita toiminnan muutoksiin sekä kokoava kysymys, käsitellen päiväkodin varhaiskasvatusympäristöä.

Kyselyyn tuli yhteensä yhdeksän vastauslomaketta, jossa yhdessä lomakkeessa vastaajina toimivat sekä äiti että isä. Päiväkodilla oli kyselyn toteuttamisen aikaan 11 perhettä. Kuitenkaan en voi sanoa, että kaikki yhdeksän vastauslomaketta olisivat eri perheistä, sillä perheillä olisi hypoteettisesti ollut mahdollisuus vastata erikseen äitinä ja isänä. Vastauksista 8 oli suomenkielisiä ja yksi venäjänkielinen. Venäjänkielinen käännettiin suomeksi, jotta sain mahdollisimman validia tietoa siitä tutkimukseen.

Kyselystä selvisi, että siihen vastanneiden perheiden vanhin lapsi oli viisi vuotias ja nuorin kolme vuotias. Keskiarvo vastanneiden vanhempien lasten iästä on 4 vuotta ja neljä kuukautta. Se, kuinka pitkään kyselyyn vastanneiden vanhempien lapset olivat käyneet päiväkodissa, vaihteli myös melko paljon. Pisin aika, jonka vastaajat mainitsivat kyselyssä siitä, kuinka pitkään heidän lapsensa on käynyt Pietarin suomalaista päiväkotia kyselyn ajankohtana, oli kaksi vuotta ja seitsemän kuukautta. Lyhin mainittu aika oli kahdeksan kuukautta. Keskiarvo siitä, kuinka pitkään vastaajien vanhempien lapset olivat käyneet päiväkotia, oli yksi vuosi ja kaksi kuukautta. Näiden tietojen pe-

rusteella voidaan siis kuitenkin ajatella, että vastaavat vanhemmat tunsivat jo päiväkodin toiminnan suhteellisen hyvin, sillä heidän lapsensa olivat olleet siellä jo melko pitkään.

5.2. Vanhempien kokemuksia lapsen hyvinvoinnista ja päiväkodin arjesta

Hyvä varhaiskasvatus on moniulotteista ja kokonaisvaltaista, joka kattaa lapsen hyvinvoinnin eri osa-alueita. Varhaiskasvatuksessa pyritään takaamaan lapsen hyvinvointi hoidon, kasvatuksen sekä opetuksen kautta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan kun lapsi voi hyvin, hänellä tulee sitä kautta mahdollisimman hyvät kasvun, oppimisen ja kehityksen edellytykset. (Stakes 2005, 15.) Lähtökohtana lapsen hyvinvoinnille on kuitenkin lapsen saama perushoito. Lapsen perushoidolla tarkoitetaan sitä, että hänen ruuan saannistaan, vaatetuksesta, hygieniasta, levosta, arjen tasapainoisuudesta sekä säännöllisyydestä huolehditaan parhaimmalla mahdollisella tavalla. (THL: Lastensuojelun käsikirja.) Opinnäytetyöni tutkimuksessa, kysyttiin vanhempien koke-
musta siitä, millä tavoin heidän mielestään heidän lastensa perushoidosta Pietarin suomalaisessa päiväkodissa huolehditaan. Tähän kysymykseen vastaukset olivat positiivisia, ja vanhemmat olivat tyytyväisiä perushoidon toteuttamiseen. Kaikista vastauksista yhdessä oli kuitenkin tuotu esiin seuraavaa.

”Ruokailu, ulkoilu, huolenpito toimivat hyvin. Kaipaisimme lapsellemme suomenkielen erityisopetusta.”

Tässä vanhempi kokee, että lapsensa perushoitoon kuuluu olennaisena osana kielen opetus, joka onkin merkittävässä asemassa kun kyseessä on kaksikielinen päiväkotikieli. Käsittelen kieliasiaa tarkemmin myöhemmin tekstissäni. Erityisesti jos kyseessä on lapsen toinen kotikieli, on lapsen identiteetinkin kannalta hyvin tärkeää, että hän saa mahdollisimman paljon virikkeitä oppia kieltä. Oppiessaan kieltä, lapsi oppii myös kulttuuriaan. (Paavola & Talib 2010, 231.)

Kuten aikaisemmin jo mainitsin, myös lapsen arkirytmistö ja päiväkodin rutiinit ovat hyvin tärkeässä osassa lapsen hyvinvointia. Tiedustellessa Pietarin suomalaisen päiväkodin kyselyn aikaan, sen hetkisestä arkirytmistöstä suurin osa vanhemmista oli sitä mieltä, että se sopii heidän lapsilleen hyvin. Vastauksissa nousi esiin se, että vanhemmat tunnistavat

kuinka tärkeitä päivittäiset rutiinit ja arkirytmitys ovat lapselle nyt ja kuinka ne tulevat auttamaan lasta myös tulevaisuudessa, kun hänen täytyy totutella koulumaailmaan.

”Yhdeksään meno aamulla päiväkodilla kuitenkin sopii meille, koska siten totuttaudumme itse lapsen tuleviin kouluaamuihin.”

Kodin ja päiväkodin välinen yhtenäinen varhaiskasvatus, jossa lapsi saa määrätietoista hoivaa ja huolenpitoa niin kotona kuin päiväkodissakin, auttaa myös lasta tasapainoiseen arkeen, ja vanhemmat mainitsivat, että rytmi päiväkodilla on samanlaista kuin kotonakin.

”Kyllä, lähes samaa rytmiä noudatamme myös lasten kotona.”

”Kyllä, se sopii, lapsi on totunut päivittäiseen aikatauluun.”

Vastauksissa nousi kuitenkin esille kysymys, että jos vanhemmat tekisivätkin pitkiä iltoja töissä, suvaittaisiinko myöhemmin tulemista päiväkodille kuinka hyvin.

”Arkirytmä on hyvä niille, kuka tarvitsevat varhaisaamulla tuoda lapsi päiväkotiin. Mutta jos joku tekee pitkät päivät, myöhästymisen ei ole suosituttua. Kun meillä ei ole sellainen tilannetta, se ei ole ongelma, mutta jos olisi...”

Iltatyöt tuotiin esille muuallakin vastauksissa, ja osa vanhemmista kertoi sitä, että he tarvitsevat päiväkotia päivien lisäksi myös lastenhoitajaa iltaisin. Päiväkodilta toivottiin joustavuutta aukioloaikoihin.

5.3. Lapselle ominaiset tavat toimia ja vanhempien kokemuksia tämän osa-alueen toteutumisesta päiväkodissa

Temperamentti on yksi tekijä, joka vaikuttaa lapsella yksilölliseen tapaan. Temperamentilla uskotaan olevan suuri vaikutus lapsen käyttäytymiseen ja kehittymiseen. (Vicky R. Bowden & Cindy Smith Greenberg, 2010.) Kuitenkin, jokaisella lapsella on lapselle tyypillinen tapa toimia myös. Tällainen lapselle luontainen toiminta lisää hänen

hyvinvointiaan. Kaikille lapsille tyypillisimpiä tapoja toimia ovat mm. leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen sekä taiteen ilmaiseminen ja kokeminen. Esimerkiksi leikki on lapselle erittäin tärkeä osa elämää, ja lapsi voi leikin kautta käsitellä niin tunteita, tapah-
tumia, kokemuksia kuin kokeilla mielikuvituksen rajojaankin. Pienempien lasten leikki toteutuu, kun lapsi toimii vuorovaikutuksessa aikuisen tai isomman lapsen kanssa. (Stakes 2005, 21.) Näin ollen leikin tukeminen on erityisesti päiväkotikäisille lapsille tärkeää. Tutkimuksessani kysyttiin osaan näistä liittyviä asioita, ja vastaukset olivat mielenkiintoisia. Lapsen leikin tukemisesta kysyttäessä, vanhemmat vastasivat leikin tukemisen olevan riittävää.

Vanhemmat olivat sitä mieltä, että vapaalle leikille järjestetään tarpeeksi aikaa Pietarin suomalaisessa päiväkodissa. Kysyttäessä tuetaanko lasten leikkiä tarpeeksi päiväkodissa, kaikki vanhemmat eivät osanneet vastata kysymykseen. Suurin osa, kuusi yhdeksästä vastasi kuitenkin ”Kyllä”.

Kysyttäessä vanhempien mielipiteitä lapsen riittävän liikunnan saantiin, vastaukset vaihtelivat. Vanhemmat kokivat, että päiväkotiryhmän pienemmät lapset saavat kyllä tarpeeksi liikuntaa, mutta isommat lapset voisivat kaivata vielä lisää aktiviteetteja.

”Pienet varmasti, mutta isommat kaipaisivat enemmän liikuntaa, jumppaa ja muuta touhua.”

Vanhemmat tuovat esille myös päiväkodin sijainnin asettamat haasteet lapselle sopivan liikunnan harrastamiselle.

”Olisin toivonut parempia mahdollisuuksia liikuntaan, mutta että se on mahdoton päiväkodin sijainnin takia.”

”Enemminkin voisi olla, mutta olosuhteet taas huomioitava.”

Lapsen taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen päiväkotiyhteisössä tarkoittaa käytännössä yleensä sitä, että lapselle pyritään suomaan mahdollisuuksia tehdä käsin esimerkiksi askartelutöitä ja että hänelle annetaan toteuttaa itseään musiikillisesti ja draaman avulla.

Näiden avulla, lapsi oppii esteettisestä maailmasta. Varhaislapsuudessa koettujen taiteellisten peruskokemusten myötä, rakentuvat lapsen myöhemmät taidemieltymykset ja valinnat. (Stakes 2005, 22.)

Tutkimuksessani kysyttiin vanhempien kokemuksia millaiseksi he ovat nähneet lastensa mahdollisuudet taiteelliseen kokemiseen ja ilmaisemiseen, mihin he ovat tyytyväisiä ja mikä kaipaasi vielä kehittämistä. Vastauksissa nousi esiin se, että lasta itseään on kuultu, sillä vanhemmat kertovat lastensa pitävän päiväkodin taiteellisista mahdollisuuksista. Vanhemmat mainitsevat aktiviteetteja, johon he ovat erityisesti tyytyväisimpiä.

”Musiikkituokiot sekä venäjäksi että suomeksi ovat hienoja. Lapsi puhuu niistä paljon, vaikkei itse vielä juurikaan osallistu.”

”Lapset tekevät paljon askarteluja, he piirtävät, muovailevat ja niin edelleen.”

”Olen tyytyväinen, että heillä on musiikkipäivät, esim. keskiviikkoisin he laulavat.”

Erityistä huomiota ja kiitosta vastauksissa saa siis kahdella kielellä toimivat musiikkituokiot viikoittain. Myös draama tulee esiin vastauksissa, ja mainitaan, että esiintymisiä ei kyselyn hetkellä ole ollut kovinkaan runsaasti. Esiintymiset ovat olleet vastausten perusteella mielekkäitä.

5.4. Vanhempien kokemuksia päiväkodin varhaiskasvatusympäristöstä

Suomen varhaiskasvatuslain mukaan, varhaiskasvatusympäristön on oltava kehittävä, turvallinen ja terveellinen. Varhaiskasvatusta toteuttavassa yksikössä tulee olla siihen sopivat tilat ja välineet. (Opetus- ja kulttuuriministeriö: Kohti varhaiskasvatuslakia 2014, 8§)

Varhaiskasvatusympäristö kattaa niin fyysiset, psyykkiset kuin sosiaalisetkin tekijät, mutta tutkimuksessani keskityttiin fyysiseen varhaiskasvatusympäristöön ja tarkemmin ottaen päiväkodin sisätiloihin, leikille mahdollistettuun ympäristöön, lähiympäristöön

sekä ulkoilualueeseen. Varhaiskasvatusympäristön tulisi olla sellainen, että lapsi voi mahdollisimman monipuolisesti toteuttaa itseään ja vahvistaa heidän voimavarojaan oppia ja innostua.

Pietarin suomalainen päiväkotijoukko sijaitsee Ulitsa Italienskaja 10/5 osoitteessa, Pietarin keskustassa.

Tutkimuksessani tiedusteltiin vanhempien tyytyväisyyttä tämänhetkiseen päiväkodin varhaiskasvatusympäristöön ja pyydettiin kertomaan omia kehittämisideoitaan. Kyselyn perusteella, vanhemmat olivat melko tyytymättömiä päiväkodin sijaintiin, sillä alueella ei ole mahdollisuutta esimerkiksi omaan leikkikenttään lapsille. Kuitenkin vanhemmat ovat tietoisia siitä, että Pietarin kaltaisessa suuressa kaupungissa, erityisesti keskustaluokalla oman pihan järjestäminen on hankalaa.

”Ulkoilu kerrostalon sisäpihalla ei ideaali vaihtoehto, mutta menettelee.”

”Tilat ovat erittäin vanhat ja ahtaat tähän tarkoitukseen (esimerkiksi koulutiloihin verrattuna). Sisäänkäynti päiväkotijoukko erittäin vilkkaalla kadulla vaarallista.”

”Ei niin paljon. En pidä siitä, että lastentarhalla ei ole omaa leikkikenttää. Päiväkodin ikkunat ovat isolle kadulle päin, jossa on paljon liikennettä. Se on melko meluisaa. Paikka itsessään ei ole niin suuri. Haluaisin tilojen olevan isompia.”

Edellisessä kommentissa, vanhempi kertoo myös siitä, että päiväkodin sijainti ruuhkaisen tien vierellä, ei ole ollut hänelle kovin miellyttävää. Ruuhkaiselle tielle voi olla hankala tulla ja se siellä saattaa olla vaaranpaikkoja. Kyseisen tien vieressä sijaitseminen, sai myös erään vanhemman epäilemään.

”Oma leikkipiha on tärkeä, alussa olin suorastaan pelossa miten he (lapset) aikovat kävellä kadulla? Ja miten turvallista se on?”

Kaksi vastaajaa toi esiin toivomuksensa siitä, että tilat voisivat olla lähempänä tai yhteydessä Pietarissa sijaitsevan suomalaisen koulun kanssa.

”Olisi hyvää, jos päiväkotit ja koulut olisivat samoissa tiloissa tai lähekkäin.”

Vastaavat vanhemmat olivat kuitenkin selvästi tietoisia siitä, mikä tapauksessa on mahdollista. Neljä vastaajaa yhdeksästä kertoivat olevansa melko tyytyväisiä varhaiskasvatustyöympäristöön ja sanoivat kaiken mahdollisen olevan jo tehdyn. Myös taloudellinen puoli asiassa tuli esiin.

”Yleisesti ottaen olen tyytyväinen päiväkodin tiloihin. Paremmat tilat vaatisivat lisää rahaa eli kalliimpia päivähoitomaksuja. Näissä tiloissa pystytään järjestämään monenlaista ohjelmaa ja tilat ovat pienet, mutta viihtyisät.”

Vastausten perusteella voinee kertoa, että suurimpia kehittämisen kohtia varhaiskasvatustyöympäristössä on päiväkodin sijainti. Vanhemmat eivät kommentoineet paljon esimerkiksi sisätilojen leikkimahdollisuuksia, joten päiväkodin epäkohtana koettu sijainti onkin koettu niin oleelliseksi, että vastaajien huomio on kiinnittynyt suurimmalta osalta siihen.

5.5. Kielen merkitys päiväkodissa ja vanhempien kokemuksia aiheesta.

Lapsen kieli kehittyy hänen toimiessaan: leikkiessään ja vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. (Keskinen & Virjonen 2004, 211.) Kieli, ja sen käyttäminen ovat hyvin tärkeässä roolissa varhaiskasvatuksessa, ja erityisesti kielen merkitys korostuu silloin, kuin kyseessä on kahden eri kielen yhdistäminen päiväkodin arjessa. Päiväkodin rooli on tukea lapsen kaksikielisyyttä ja antaa kaksikieliselle lapselle mahdollisuus käyttää ja ilmaista itseään molempia kieliä käyttäen. Pietarin suomalaisessa päiväkodissa lapset voivat olla hyvin erilaisissa asemissa, siinä mitä kieleen tulee. Osa voi tulla täysin, kahden kieltä äidinkielenään puhuvasta perheestä ja osa voi tulla esimerkiksi täysin vain suomea tai venäjää puhuvasta perheestä. Koska lapsilla on eri lähtökohdat kielten op-

pimiseen ja ymmärtämiseen, on Pietarin suomalaisessa päiväkodissa melko haastava tehtävä antaa kaikille lapsille hyvät mahdollisuudet kielten käyttämiseen ja oppimiseen.

Keinoja, joita voidaan käyttää kahden kielen harjoittamisessa kaksikielisessä päiväkodissa, on monia. Kaiken tulisi olla lapsilähtöistä, ja tavat tulisivat olla sellaisia, jotka soveltuvat juuri lapsen ikään. Päiväkodissa näitä voivat olla esimerkiksi satujen lukeminen, leikit ja laulut, päivittäisissä toiminnoissa kielen käyttäminen tai jopa pienet opetushetket. Tutkimuksessani kysyttiinkin mikä näistä olisivat vanhempien mielestä tärkeimpiä tapoja lapsen kielellistä kehitystä.

Miltei kaikki vanhemmat vastasivat useamman vaihtoehdon kysymykseen. Tärkeimmiksi nousivat selvästi leikit ja laulut sekä päivittäiset toimintarutiinit. Leikin ja laulut valitsivat seitsemän vastaajaa ja päivittäiset toimintarutiinit valitsivat seitsemän vastaajaa. Opetushetkiä vanhemmat eivät kokeneet tärkeiksi, ja vain kaksi vanhempaa vastasivatkin opetushetkien olevan tärkeimpiä kielen kehityksen keinoja. Myös kaksi vastaajaa mainitsi tärkeimmiksi keinoiksi sadut.

Kysyttäessä vanhemmilta onko Pietarin suomalainen päiväkotitoiminta onnistunut toimimaan kaksikielisenä päiväkotina, iso osa vastaajista oli tyytyväisiä. Kuitenkin selvästi suurin osa vastaajista kaipasi lisää suomenkielen painottamista, sillä nykyään venäjän kieli on vahvemmassa roolissa päiväkodin arjessa.

”Ehkä liian paljon painottuu venäjänkieleen. (venäläiset hoitajat 2).”

”Venäjän kieli vahvempi.”

Suomenkielisiä työntekijöitä kaivattiin päiväkotiin lisää.

”Kyllä, mutta haluaisin yhden suomalaisen työntekijän lisää. Tai että opiskelijoita tulisi useammin harjoittelemaan.”

Kuitenkin kaiken kaikkiaan toimintaan kaksikielisenä päiväkotina ollaan tyytyväisiä.

5.6. Vanhempien kokemuksia lapsen kuulluksi tulemisesta ja lapsen yksilöllisistä tarpeista

Jotta toista ihmistä voi todella, aidosti kuulla, täytyy kuuntelijan olla avoin toiselle ihmiselle, hänen sanoilleen ja ajatuksilleen. (Andersen 2002, Keskinen & Virjonen mukaan 2004, 146.) Varhaiskasvatuksessa tämä lapsen kuuleminen tarkoittaa sitä, että lapsen omia ajatuksia ja yksilön tarpeita otetaan huomioon kehitettäessä päiväkodin varhaiskasvatusta ja toimintaa. Lapsen kuuleminen on lapsen osallistamista varhaiskasvatukseen.

Tutkimuksessani kysymyksessä, jossa vanhemmilta kysyttiin heidän kokemuksiaan siitä, tuleeko heidän lapsensa kuulluksi päiväkodin toiminnassa neljä vastaajaa yhdeksästä vastasi kyllä. Kaksi vanhempaa vastasivat joskus ja kolme vanhempaa kokivat, etteivät osaa vastata kysymykseen. Näiden vastausten perusteella lapsia siis kuunnellaan päiväkodissa, mutta siinä on silti vielä kehitettävää. Sen tuominen esiin vanhemmille olisi myös oleellista.

Toinen kysymys aiheeseen liittyi lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioonottamiseen päiväkodilla. Tässä kysymyksessä pyydettiin myös mahdollisia kehitysideoita, joilla lapsen yksilölliset tarpeet voitaisiin ottaa entistä paremmin huomioon. Vastaukset olivat eriaviä, ja viisi vastaajaa 9 vastasivat, että lapsen yksilölliset tarpeet otetaan huomioon. Vastauksista nousi kuitenkin esiin muutama asia, jotka nostan tässä pinnalle.

Eräs vanhempi kertoi olevansa hyvin tyytyväinen siihen, että päiväkotituli hyvin vastaan ja tuki heitä kun heidän perheellään oli vaikeaa. Tämä kertoo päiväkodin joustavuudesta ja perheiden kanssa yhdessä kulkemisesta, joka on merkittävää perheiden ja päiväkodin välisessä yhteistyössä. Vastaaja kuitenkin ilmaisee myös huolensa siitä, että päiväkodissa hänen mielestään lapsilla voi olla vaarana saada itselleen jonkinlainen ”leima”, jonka mukaan lasta kohdellaan sen jälkeen koko ajan. Vanhempi kertoo ajatuksesta seuraavasti.

”Eniten mietityttää, voiko päiväkotiryhmässä lapsi saada jonkun tietyn roolin, jonka mukaan häntä sitten koko ajan kohdellaan-esim. syrjäänve-

täytyjänä tai koltosten tekijänä. Toivoisin, että lasten tasavertaisesta kohtelusta pidettäisiin kiinni, eikä esim. syytetä villiä lasta aina kaikesta.”

Lasten persoonallisuuksien erilaisuutta toivotaan ymmärrettävän päiväkodilla myös.

”Enemmän voitaisiin ottaa huomioon lasten erilaisuus, hiljaiset ja ujo lapset jäävät helposti jalkoihin.”

”Vaikea vastata. Toivon, että lapsen tarpeet otetaan huomioon. Erityisesti, että lapsi tulisi kuulluksi ja hänen persoonallisuutensa sekä psykologiset luonteenpiirteensä otettaisiin huomioon.”

Koska päiväkodilla on sekä venäläisiä työntekijöitä, että suomalainen työntekijä, vanhemmat pohtivat näiden työntekijöiden erilaisuutta työskennellä lapsen varhaiskasvatuksessa.

”Hoitajat yrittävät varmasti ottaa huomioon lapsen yksilölliset tarpeet, kaksikielisyys tuottaa haasteita ja tässä on varmasti eroa suomalaisen hoitajan ja kahden venäläisen hoitajan välillä.”

Päiväkodin tapaa ottaa huomioon lapsen erilaiset tavat, esimerkiksi ruokailussa ja nukkumisessa olivat vastausten perusteella kiiteltäviä.

”Kyllä, esim. hän (lapsi) ei nuku päiväunia enää, kun hän meni myöhään illalla nukkumaan kotona. Pyyntöni oli otettu vastaan. Oli aika, kun lapseni (on) tarvinnut erikoista huomiota ruokailuun, työntekijät teki kaikki, että hänen tarpeet (on) täytetty.”

”Lapsi tykkää päiväkodista ja sinne menemisestä. Eli kaikki ok.”

Näiden vastausten perusteella, voidaan tulkita, että hoitajien erilaiset tavat kohdella lasta yksilönä, lasten yksilöllisten luonteenpiirteiden tiedostaminen ja tasa-arvoisuus ovat kehitettäviä kohtia päiväkodin toiminnassa. Sen sijaan vanhemmat olivat tyytyväisiä siihen, että päiväkotitulee vastaan perheiden vaikeissakin tilanteissa ja lapsen erilaisissa arkitavoissa.

5.7. Vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta

Päiväkodissa lasten vanhempien ja varhaiskasvatus työntekijöiden välillä tulisi parhaimman mahdollisimman varhaiskasvatuksen takaamiseksi vallita vankkarakenteinen kasvatuskumppanuus suhde, jossa molemmat osapuolet voivat työskennellä omien vahuuksiensa kautta lapsen parhaaksi. On tärkeää, että molemmat osapuolet kokevat tulensa kuulluksi ja kokevat voivansa vaikuttaa päiväkodin toimintaan.

Kysyttäessä vanhemmilta kokevatko he tulewansa kuulluksi lastansa koskevissa asioissa Pietarin suomalaisessa päiväkodissa kahdeksan yhdeksästä, eli 88,9% kaikista vastaajista valitsi vastaukseen kyllä. Yksi vanhempi vastasi tulewansa joskus kuulluksi lastansa koskevissa asioissa. Tästä kysymyksestä voitaneen päätellä, että suurimmaksi osaksi Pietarin suomalainen päiväkoti on onnistunut ottamaan vanhempien ajatukset huomioon heidän lastensa asioidensa kohdalla.

Vanhemmilta myös kysyttiin heidän mielipidettään siihen, onko vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välisellä suhteella suuri merkitys varhaiskasvatuksen laatuun. Suurin osa vastaajista, 5 yhdeksästä koki olevansa täysin samaa mieltä väittämän kanssa. Kolme vastaajaa kertoi olevansa osittain samaa mieltä väittämän kanssa ja yksi vastaaja ei osannut sanoa mitä mieltä on. Tästä voidaan tulkita, että silti suurimmalle osalle vanhemmista hyvä, toimiva suhde päiväkodin henkilökunnan kanssa on tärkeää.

Puhuttaessa vanhempien ja henkilökunnan välisestä suhteesta, tutkimuksessa pyydettiin vanhempia kertomaan oma näkemyksensä siitä, mitä heidän mielestään tarvitaan hyvään vuorovaikutussuhteeseen. Vastauksista selvisi, että vanhemmat toivovat ylipäättään normaalia, hyvin toimivaa kommunikointia, jossa asioista puhutaan suoraan ja rehellisesti. Myös palautteen antaminen sekä ymmärrys toisiaan kohtaan nousivat esille.

*”Asiallista suhtautumista tilanteisiin, jotka poikkeavat normaalista.
Normaalia ajatustenvaihtoa ilman turhaa tunteikkuutta.”*

”Ymmärrystä molempien puolilta, monessa eri asiassa.”

”Kontakti, halu yhteistyöhön vanhempien kanssa, kiinnostus lapsen elämään päiväkodissa.”

Eräs vanhempi kirjoitti tähän kysymykseen konkreettisen ajatuksen yhteisistä tapaamisista.

”Vanhempien vartti kerran kuukaudessa klo. 8.30”

Tiedusteltaessa vanhempien kokemuksia juuri heidän suhteestaan Pietarin päiväkodin työntekijöiden kanssa, on pääteltävissä, että vanhemmat ovat hyvin tyytyväisiä tämänhetkisiin suhteisiinsa. Seitsemän yhdeksästä mainitsi sanat ”hyvä” tai ”erinomainen” kuvaillessaan suhteitaan päiväkotien työntekijöihin.

”Hyvät suhteet kaikkien päiväkodin työntekijöiden kanssa.”

”Hyvät ja avoimet suhteet.”

Eräs vanhempi kertoi suhteiden olevan vaihtelevia eri työntekijöiden kanssa.

”Suomalaisen johdon kanssa normaalia vuorovaikutusta, muiden työntekijöiden kanssa ”vaihtelevampaa” menestystä kommunikoinnissa ja suhteessa.”

5.8. Vanhempien kokemus omasta vaikuttavuudesta päiväkodin toimintaan ja kehitysideoita nykyiseen toimintaan

Vanhempien oma tunne ja kokemukset kertovat selvimmin siitä, onko heillä vaikutusmahdollisuuksia päiväkodin toimintaan tai suunnitteluun. Tutkimuksessa kysyttiinkin juuri tätä vanhemmilta. Vastaajista viisi yhdeksästä kertoivat kokevansa voivansa vaikuttaa päiväkodin toimintaan tai suunnitteluun joskus. Neljä yhdeksästä vastauksista olivat kyllä-vastauksia. Koska suurin osa vastaajista ei aina kokenut niin, että voisivat aina halutessaan vaikuttaa asioihin, olisi se myös yksi päiväkodin kehityskohdista.

Tutkimus sisälsi myös kysymyksen, jossa tiedusteltiin vanhempien toivomuksia asioista joihin he voisivat päiväkodilla vaikuttaa nykyistä enemmän. Neljä yhdeksästä vanhemmasta koki tämän kysymyksen hankalaksi, ja jätti tähän vastaamatta. Myös aikaisemmin mainittuja asioita tuotiin tässä kohtaa esille. Seuraavassa vastauksessa vanhempi kertoo toivovansa vaikuttaa päiväkodin sijaintiin, sekä siihen, että päiväkodilla olisi oma keittiö.

”Niitä asioita on niin radikaalisia, että... Olin jo maininnut ylhäällä kaksi asiaa, että mua häiritse. 1.) Sijainti 2.) ruokailu.”

”Vaimo tietää paremmin, mutta minä vaihtaisin sijaintia.”

Myös päiväkodin vuosiakatauluihin toivottiin muutosta.

”Kesälomat ei useinkaan osu samoihin aikoihin kuin omat lomamme.”

Tutkimuksen lopussa olevassa toisessa kysymyksessä, esiin nousi tähän kohtaan sopiva, erään vanhemman kehitysajatus, joka liittyi päiväkodin jokapäiväiseen elämään.

”Heijastinliivit pitäisi aina olla päällä, kun mennään ulkoilemaan. Olisi käytettävä ainoastaan sitä suojatietä, jossa on liikennevalot, vaikka onkin kauempana.”

5.9. Muuta huomioitavaa

Tutkimuksessa pyydettiin vanhempia myös kertomaan niitä asioita, miksi juuri heidän perheelleen päiväkodin toiminta on arvokasta. Tällä tavoin saatiin esimerkkejä siihen, mitkä ovat konkreettisesti niitä syitä, jonka takia Pietarin suomalainen päiväkotitoiminta on hyödyllistä. Vanhempien vastaukset olivat yhtenäisiä siinä mielessä, että usealla vastaajalla oli tärkeää, että heidän lapsensa pääsivät olemaan osa suomenkielistä yhteisöä ja toimintaa Venäjällä.

”On aivan korvaamatonta, että lapsi pääsee suomenkieliseen yhteisöön Pietarissa. Yhtä tärkeää on se, että venäjää käytetään päiväkodissa.”

”Suomen kielen oppimisprosessissa, totumisessa ennen suomalaisen koulun alkamista.”

”Antaa mahdollisuuden aloittaa suomen kielen oppimista.”

Myös lapsen ikään sopiva itsenäistyminen sekä arjen käytännönasiat nousivat vastauksista esiin.

”Se mahdollistaa töissä käymisen ja antaa mahdollisuuden oppia suomen kieltä.”

”Lapsi oppii olemaan erossa äidistä, oppii venäjän kieltä, oppii leikkimään ryhmässä ja tulemaan toimeen muiden lasten kanssa.

”Lapseni niin lempeästi muistaa työntekijöitä kotona, että se todistaa siitä, että hän on onnellinen siellä (päiväkodissa).”

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTAA

Varhaiskasvatuksessa kasvatuskumppanuus ja vanhempien sekä päiväkodin työntekijöiden välinen arvostus ja toisen osapuolen aito huomioon ottaminen ovat hyvin tärkeää. Hyvä varhaiskasvatus lapselle rakentuu ensimmäisenä siitä, että lapsella on hyvä olla ja taustalla tähän vaikuttaa paljon vanhempien ja päiväkodin tekemä yhteistyö. Tämä yhteistyö tuli vahvasti esille opinnäytetyössä aikaisemmin mainitusta ekologisen teorian mallista, jossa painotettiin lapsen hyvinvointiin vaikuttavaa ympäristön ja lapsen vuorovaikutusta. Yhteistyön pitäisi lähteä jo toiminnan suunnittelusta alkaen ja onkin oleellista, että päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaa tehdessä, kuunnellaan myös vanhempien mielipiteitä ja näkemyksiä asiaan.

Schweinhartin sekä Weikartin vuonna 1993 tekemä varhaiskasvatuksen laadun elementtien jäsennyksen yhdessä standardissa tulee myös ilmi kuinka laadukkaaseen varhaiskasvatukseen kuuluu yhteistyö vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välillä. Ja juuri laadukkaaseen päiväkotitoimintaanhan myös Pietarin suomalainen päiväkotipyry pyrkii. Tutkimukseni saaduista vastauksista huomaa, että yhteistyö sujuu Pietarin suomalaisen päiväkodin ja siellä käyvien lasten vanhempien kanssa kaiken kaikkiaan hyvin. Tämä kertoo siis siitä, että ainakin siltä osin Pietarin suomalainen päiväkotiyhdistys on onnistunut olemaan laadukasta varhaiskasvatusta tarjoava varhaiskasvatusyksikkö. Kommunikaation sanottiin onnistuvan yleisesti hyvin vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan kanssa, mutta tuli ilmi, että joskus ongelmia aiheuttaa se, että päiväkodin venäläiset työntekijät ja suomalaiset vanhemmat eivät täysin ymmärrä toisiaan. Jotta suuria väärinymmärryksiä ei pääsisi käymään, olisi hyvä, jos päiväkodin suomalainen työntekijä pääsääntöisesti kävisi läpi lapsen tärkeimpiä asioita vanhempien kanssa suomen kielellä. Koska lapsen päiväkodin hakemis- ja tulemistilanteet ovat realistisesti kuitenkin sellaisia, että on mahdotonta olla varma siitä, että vain yksi työntekijä pystyy ottamaan vain suomenkielisiä lapsia vastaan, on hyvä miettiä myös muita kommunikaation apuvälineitä venäjänkielisten työntekijöiden ja suomenkielisten vanhempien välille.

Norjalaiset May Britt Ugli ja Anne Mari Undeim tekivät vuonna 2012 valmistuneen tutkimuksen, jossa tutkittiin pienten lasten vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välistä kasvatuskumppanuutta. Tässä tutkimuksessa ilmeni mm. se, kuinka vanhemmat toivoivat mahdollisimman paljon suullista sekä kirjallista tietoa siitä, miten heidän lap-

sensa päivä päiväkodissa on mennyt. Tutkimuksessa mainittiin, kuinka joissakin norjalaisissa päiväkodeissa, heillä on käytössään valokuvia lapsen päivästä kerrottaessa. (Ugli & Undeim 2012, 3-5.) Samankaltaista, kuvien kanssa kommunikointia voitaisiin myös pohtia Pietarin suomalaisen päiväkodin toimintaan. Kuvien avulla, päiväkodin työntekijä voisi kertoa selkeämmin lapsen päivästä, jos yhteistä kieltä vanhempien kanssa ei löydy. Kuvat voisivat olla selkeitä piirroksuvia, tai jos lapsesta saa sopimuksen mukaan ottaa valokuvia päiväkotipäivän aikana, konkreettisia juuri sen päivän aikana otettuja kuvia lapsen päivästä. Useissa päiväkodeissa Suomessa on käytössä eräänlainen vapaa-muotoinen lappu, jossa on kirjallisesti kerrottu lapsen päivästä päiväkodissa, esimerkiksi lapsen mielialasta, puuhista ja syömisistä. Tämä voisi toimia myös, jos esimerkiksi tiedetään että suomenkielinen työntekijä ei ole paikalla lasta haettaessa. Lapsen päivästä kertova lappu myös voisi toimia vahvistamassa sitä, että vanhempi tuntee olevansa osa päiväkodin yhteisöä ja saa riittävästi tietoa lapsestaan. Tämä puolestaan kasvattaa osapuolien luottamusta keskenään. Nämä ideat toimivat kuitenkin vain esimerkkeinä sille, miten kommunikaatiota voisi muun muassa parantaa, ja ideana olisi enemmänkin saada annettua työntekijöille esimerkkejä kehitysjatoksista, ja Pietarin päiväkodin työntekijät voisivat ehkä näiden innostamina pohtia omalle päiväkodilleen sopivaa tapaa tukea eri kielisten kommunikointia.

Asioita, joihin vanhemmat ovat olleet tyytyväisiä päiväkodissa, nousi esiin myös muitakin. Kyselyn kautta esiin nousi vanhempien tyytyväisyys päiväkodin tapaan antaa lapselle hyvää perushoivaa. Päiväkodin arjen rytmit ja rutiinit koettiin sopiviksi, ja lapsien kotonakin kerrottiin käytettävän samankaltaisia päiväaikatauluja. Päiväkodin rutiinit ovatkin hyvin tärkeitä, sillä se auttaa lasta rauhoittumaan ja saamaan päiväkodin arjesta kiinni. Esimerkiksi lapsen tuomistilanteet, voivat olla hyvin stressaavia lapselle. Lapsi voi kokea jopa kolauksen kiintymyssuhteessaan erotessaan päiväksi vanhemmistaan, ja osana lapsen sopeutumista auttaa lapselle tutut ja turvalliset päivätoiminnot. Tähän turvallisuuden kuuluu myös hoitajien pysyvyys. Perushoito, johon kuuluu muun muassa, lapsen ruokailutilanteet, pukeutumiset, päiväunet ja wc asioinnit, ovat olleet kuten sanottua, onnistuneita Pietarin suomalaisessa päiväkodissa ja he ovat onnistuneet luomaan perushoitotilanteista toimivia.

Erityistä kiitosta lasten vanhemmilta Pietarin suomalainen päiväkotitoiminta sai musiikkituokiotoimintansa, joita järjestettiin niin suomeksi kuin venäjäksi. Musiikkituokioiden järjestäminen on hyvin arvokasta, sillä se on tutkittu vaikuttavan lapsen inhimilliseen kasvuun ja tätä kautta musiikki voi auttaa rakentamaan lapsen itsetuntoa vahvemmaksi. (Louhivuori, Paananen & Väkevä

2009: 113,227, Koski & Kukkola 2011, mukaan) Musiikkituokioiden järjestämistä kannattaa myös siis jatkossa vaalia musiikkihetkien järjestämistä. Tutkimuksessa ei erikseen mainittu lasten omaa musiikillista ilmaisua, mutta myös siihen kannattaa musiikkikasvatuksessa panostaa. Lapsi voi musiikin, eli laulamisen ja soittamisen avulla ilmaista itseään täysin uusilla tavoilla. Hän voi myös purkaa tunteitaan ja musiikki antaa lapselle mahdollisuuden mielikuvituksen kehitykseen. (Karling YM. 2009:245, Koski & Kukkola 2011, mukaan) Erilaiset lorut ja laulut myös tukevat lapsen kielellistä kehitystä, joka on hyvin tärkeää erityisesti päiväkodissa, jossa lapset elävät kahden kielen kanssa.

Kaiken kaikkiaan vanhemmat kokivat, että lapsille järjestettiin riittävästi luovaa toimintaa päiväkodilla. Myös se, että päiväkotitoiminta ottaa huomioon lasten perheiden elämäntilanteet ja tarvittaessa tukee pystymällänsä tavalla perhettä, oli myös asia, johon vanhemmat olivat tyytyväisiä. Tämä liittyy vahvasti myös kasvatuskumppanuuteen. Kasvatuskumppanuus rakentui neljästä osa-alueesta, joita olivat molemminpuolinen kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus. Tällainen kyselyssä esiin tuotu perheen tukeminen kuuluu selkeästi näihin neljään osa-alueeseen. Jos perhettä on kohdannut vaikea tilanne, on päiväkodin henkilökunta ollut vanhempien näkökulmasta aidosti kuulemassa ja ymmärtämässä tilanteen. Vain luottamuksellisessa kasvatuskumppanuussuhteessa tämä on mahdollista. Vaikka kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan lapsen varhaiskasvatuksen tukemista ja yhteisten tavoitteiden asettamista, on lapsi kuitenkin niin kytköksissä perheeseensä ja ympäristöönsä (Ekologinen teoria), että on hyvin tärkeää lapsen hyvinvoinnin kannalta, että hänen ja hänen perheensä elämäntilanteensa otetaan kokonaisuudessa päiväkodilla huomioon. Tutkimuksen mukaan, vanhemmilla oli myös melko selkeitä ajatuksia siitä, mitä he odottavat kasvatuskumppanuudelta Pietarin suomalaisessa päiväkodissa. Tärkeimpiä poimintoja näistä olivat luottamuksellisuus, ymmärrys puolin ja toisin, palautteen antaminen ja avoimuus, rehellisyys sekä aktiivisuus niin vanhemmilla kuin päiväkodin työntekijöiltäkin. Nämäkin poiminnot on havaittavissa pohtiessa laadukasta kasvatuskumppanuutta.

Kehitettävää vanhempien näkemysten mukaan päiväkodilla on myös. Erityisesti aiheiksi nousivat päiväkodin sijainti ja lasten ulkoilumahdollisuudet. Päiväkodin koettiin olevan liian lähellä ruuhkaista liikennettä ja tilojen mainittiin olevan pieniä. Lasten vanhemmat toivoisivat, että lasten ulkoilupaikkoja mietittäisiin uudelleen, ja pyritäisiin järjestämään rauhallisemmat, mieluusti lapsille leikkitelineitä sisältävät ulkoiluolosuhteet. Lapsen varhaiskasvatusympäristö on kuitenkin todella tärkeässä roolissa päiväkodissa ja tilojen toimivuus tuodaan myös esille varhaiskasvatuksen laadunarviointimallissa (Hujala-Huttunen 1995; Hujala ym. 1998; Hujala & Fonsén 2010b). Laadunarviointimallissa tilojen toimivuus on puitetekijöiden kohdalla, joten tilojen toimivuus on yksi laadukkaan varhaiskasvatuksen perustekijöistä mallin mukaan. Hyvän fyysisen varhaiskasvatusympäristön tulisi olla viihtyisä, mutta sen tulisi myös kannustaa lasta leikkimään, liikkumaan, tutkimaan ja ilmaisemaan itseään monin eri tavoin. (Kaplin 2010, 7) Kyseilyn mukaan vanhemmat ovat epäileväisiä sitä kohtaan, kohtaavatko nämä lasten tarpeet Pietarin päiväkodin varhaiskasvatusympäristön mahdollisuudet. Koska monet vanhemmista olivat tyytymättömiä tilanteeseen, yhtenä vaihtoehtona voisi olla että heille järjestettäisiin jatkokysely siitä, mitä ideoita heillä olisi tilanteen parantamiseksi. Vanhempia voitaisiin esimerkiksi lyhytmuotoisen kyselyn avulla rohkaista osallistumaan ideointiin siinä, missä lasten olisi parempi ulkoilla ja miten sinne pääsisi, jos itse päiväkodin sijaintia ei voi tällä hetkellä muuttaa. Olisiko vanhemmilla muun muassa mahdollista auttaa järjestämään jokin mukavampi paikka lapsille ulkoilla. Kuitenkin on selvinnyt, että Suomi yhteisö on Pietarissa melko tiivis, joten sitä voitaisiin käyttää myös tässä yhteydessä hyödyksi. Tässä yhdistyisi myös ajatus siitä, että varhaiskasvatusympäristöä tulisi koko ajan arvioida, ja tällä tavoin arviointiin ja kehitykseen osallistuisivat kasvatuskumppanuuden hengen mukaan myös lasten vanhemmat.

Pietarin suomalaisen päiväkotia todettiin olevan melko toimiva kaksikielinen päiväkotia, mutta suomenkielisyyttä kaivattiin päiväkodille lisää. Ehdotuksia tälle oli mm. se, että painotettaisiin vielä enemmän myös suomenkieltä venäjän kielen rinnalla ja harkittaisiin mahdollisesti suomenkielistä työntekijää tai että opiskelijoita voisi tulla harjoittelemaan päiväkodille useammin. Jotta suomenkielen vahvistaminen päiväkodin toiminnassa onnistuisi, tulisi siitä tehdä selkeä suunnitelma, miten toimintaa lähdetään kehittämään suuntaan joka tuo entistä enemmän suomen kieltä varhaiskasvatukseen.

Lapsen yksilöllisyys ja sen arvostaminen nousivat myös yhdeksi kehityskohdaksi. Vaikka päiväkotia kiitettiin siitä, että se ottaa lapsien tarpeita huomioon, vanhemmat olivat huolissaan siitä, että lapsille voi rakentua päiväkodissa roolit, joiden mukaan lapsiin asennoidutaan. Kyselyn tulosten mukaan vanhemmat toivoivat, että erityistä huomiota ryhdyttäisiinkin kiinnittämään lasten tasa-arvoiseen kohteluun. Tähän toimintaongelmaan olisi puututtava välittömästi. Aivan aluksi työyhteisö voisi yhdessä pohtia millä tavalla tämä ilmenee heidän työskentelyssään ja tiedostaa se. Sen jälkeen työyhteisön tulisi yhdessä miettiä keinoja sille, että tämänkaltaista lapsen muottiin laittamista ei pääsisi tapahtumaan. On ammattilaisen velvoite miettiä tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä ja pyrkiä tekemään töitä sen eteen, että tasa-arvoisuus toteutuisi kaikkien osalta. (Teräs 2010, 119.) Lapsen oikeus varhaiskasvatustoiminnassa on kuitenkin se, että hän voi olla tasa-arvoisessa asemassa muita lapsia kohtaan. Lapsen ja aikuisen vuorovaikutuksen tulisi toimia niin, että lapsi tulee täysin kuulluksi. Kun lapsi tulee kuulluksi, voi varhaiskasvattajana toimiva aikuinenkin nähdä paremmin lapsen persoonallisuuden ja yksilöllisyyden, ja tätä kautta ymmärtää lapsen käyttäytymismalleja. Kun lasta oppii ymmärtämään paremmin, niin voi hänestä jo mahdollisesti muodostunut ennakkomääritelmä poistua. Myös mahdollinen pienryhmätoiminta voisi olla hieno toimintatapa päiväkodille. Sen kautta lapsi saisi yksilöllisempää huomiota ja lasten kanssa toimiminen olisi rauhallisempaa. Näin myös mahdollistettaisiin se, että isommat lapset voisivat liikua enemmän sillä aikaa kuin pienemmät lapset tekisivät muuta. Tätä kun kyselylomakkeissa toivottiin myös. Pienryhmätoimintaan tutustuminen työntekijöillä voisi olla ensimmäinen askel.

Poimin kyselystä myös kaksi konkreettista kehitysideaa, jotka nousivat kyselyssä esille ja joiden korjaus ei olisi käytännössä haastavaa. Toivottiin, että lapsilla alettaisiin käyttää aina ulos lähtiessä heijastinliiviä. Toivomus siitä, että ulkoillessa lapsien kanssa käytettäisiin vain sitä suojatietä, jossa on liikennevalot, nousi myös esiin. Myös päiväkodin isommille lapsille, toivottiin lisättävän liikuntaa.

Toiminnan onnistumiset

- Lapsen perushoiva
- arjen rutiinit ja tavat
- taiteen ilmaiseminen
(mm. musiikki, kuvataide)
- perheiden elämäntilanteiden huomioonottaminen
- kasvatuskumppanuus suurilta osin

Toiminnassa vielä kehitettävä

- ulkoilumahdollisuudet & varhaiskasvatusympäristö
- lapsen ”roolit”
- suomen kielen lisääminen arkeen

7 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Eettisyys ja luotettavuus ovat avainsanoja silloin, kun ryhdytään tekemään opinnäytetyötä ja siihen kuuluvaa tutkimusta. Erityisesti laadullisen tutkimuksen tulosten käsittelyssä tämä on tärkeää, sillä silloin vastauksissa käsitellään aitojen ihmisten kokemuksia ja näkemyksiä aiheesta. Numeroiden ja lukujen käsittely on systemaattisempaa, mutta ihmisten kokemuksia voi olla vaikeampi ryhtyä käsittelemään ja jäsentämään. Erityistä tarkkuutta tämä on vaatinut silloin, kun tutkimuksen tuloksista ja vastauksista täytyi löytää ne juuri tälle tutkimukselle oleelliset tiedot. Tässä tutkimuksessani koin kuitenkin, että onnistuin löytämään vastauksista ne asiat, jotka merkitsevät eniten tälle tutkimukselle.

Opinnäytetyöni otantaa tarkastellessa, voin olla tyytyväinen vastausprosenttiin. Kuitenkin täytyy ottaa huomioon se, että kysely tehtiin keväällä 2014 ja opinnäytetyöni valmistuu vasta syksyllä 2014, että kesän aikana päiväkodin perheisiin on saattanut tulla muutoksia. Jotkut toiset voivat kokea päiväkodin toiminnan täysin eri tavalla kuin kyselyyn vastanneet vanhemmat. Kuitenkin, nämä saamani vastaukset olivat toistensa kanssa melko yhtenäisiä, niin uskaltaisin sanoa, että tutkimuksen tulokset ovat melko valideja. Tällainen toistuvuus, eli saturaatio, onkin yksi merkki siitä, että tutkimusta voidaan pitää luotettavana.

Tutkimus myös täytti mielestäni eettisyyden kriteerit, sillä kaikki vastanneet tiesivät mihin he vastasivat ja olivat aiheesta tietoisia. Myös se, että vastaukset pystyi antamaan anonymoineina, oli hyvä asia eettisyyden kannalta. Näin vastaaja pystyi todella kertomaan aidot mielipiteensä ja näkemyksensä asiaan, ilman, että hänen olisi pitänyt pohtia mitä muut ihmiset tulevat hänen vastauksistaan sanomaan. Tuloksissa esiin tuli kuitenkin se, oliko vastauksen antaja lapsen äiti vai isä, mutta laatiessani yhteenvetoa vastauksista, päätin jättää vastauksista nämä kokonaan mainitsematta, jotta kukaan ei olisi vastauksista tunnistettavissa.

Päiväkotipiti myös kiinni salassapitovelvollisuudestaan, jota kunnioitin. Tämän takia kysely toteutettiin niin, että lähetin sen ensin päiväkodin toiminnanjohtajalle, joka välitti sen eteenpäin. Näin ollen kukin vanhempi sai päättää vastaako kyselyyn ja haluaako lähettää sen suoraan minulle, vai toiminnanjohtajan kautta. Vastausten palautta-

mispäivä jäi kuitenkin epäselväksi ehkä joillekin vastaajille, sillä pidensimme tutkimukseen vastaamista sen jälkeen kun huomasin että alkuperäiseen määräaikaan mennessä vastauksia oli tullut todella vähän.

Pohtiessa kyselylomaketta näin jälkeinpäin, olisin mielestäni voinut tehdä siitä kattavamman ja poistaa sekä muokata siellä olevia kysymyksiä vielä lisää. Osa kysymysten rakenteista ei ehkä ollut paras mahdollinen, ja kysymyksiin olisi voinut toisin tehdessä saada vielä rakentavammat ja tutkimusta paremmin palvelevat vastaukset.

8 LOPPUSANAT

Opinnäytetyö prosessina oli melko pitkä, ja toisin kuin olin aluksi ajatellut, se valmistui vasta alkusyksystä. Olin ajatellut työni olevan valmis jo alkukesästä, mutta muuttoni Helsinkiin, töiden tekeminen ja henkilökohtaisten kiireiden takia, sain sen kirjoitettua vasta syyskuussa loppuun. Kirjoitin opinnäytetyötäni pala palalta ja onkin mielenkiintoista miettiä, kuinka useassa eri paikassa olen palannut näiden samojen kysymysten ääreen. Olen tehnyt opinnäytetyötäni niin Tampereella kuin Helsingissäkin ja jopa matkustaessani Venäjälle Volgan läänille. Olen kuitenkin melko tyytyväinen työhön, ja vaikka näin jälkikäteen muuttaisin esimerkiksi tutkimuskysymyksiäni, olen iloinen siitä, että joitakin oleellisia asioita sain tutkimukseni tuloksista selville. Olen myös tyytyväinen siihen, että opiskellessani opinnäytetyöhöni opin hyödyllistä teoriaa, joka on oleellista minulle erityisesti nyt kun olen työelämässä päiväkodissa.

Kasvatuskumppanuus, tiivis ja toimiva yhteistyö vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välillä on noussut silmissäni uuteen, entistä arvokkaampaan valoon ja toivon, että tämä päiväkotitiimi pitää kiinni ja ylläpitää nykyisiä sekä tulevia hyviä suhteita lasten vanhempien kanssa. Päiväkodin toiminta on selvästi todella tiivistä, johon vaikuttanee se, että suureen Pietarin kaltaiseen kaupunkiin on perustettu oma, arvokas päiväkotiyhteisönsä.

Haluaisin vielä lopuksi erityisesti kiittää yhteistyökumppaniani, Pietarin suomalaista päiväkotiyhdistystä, sen toiminnanjohtajaa ja päiväkodin vanhempia, jotka tulivat epäroimättä mukaan tukemaan prosessini tekoa.

LÄHTEET

Aarnio, H. & Enqvist, J. Dialogin luonnehdintaa. Dialogi osaamisen rakentamisessa. Luettu 1.9.2014. <http://share.hamk.fi/aokk/diana/DialogOsaamRake.htm>

Alasuutari, M. 2010. Suunniteltu lapsuus. Keskustelut lapsen varhaiskasvatuksesta päivähoitossa. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Alila, K. 2013. Varhaiskasvatuksen laadun ohjaus ja ohjauksen laatu. Laatupuhe varhaiskasvatuksen valtionhallinnon ohjausasiakirjoissa 1972–2012. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

Andersen H. 2002. Teoksessa Keskinen S., Virjonen H. (toim.) 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Tammi, 146.

Bowden V.R. , Smith Greenberg C. 2010. Children and their families, The continuum of care. Philadelphia: Wolters Kluwer Health Lippincott Williams and Wilkins. <http://books.google.fi/books?id=JRG19AxmfHEC&pg=PA108&dq=the+characterized+way+of+behaving+for+child&hl=en&sa=X&ei=5O0FVOSci-HXyQPmrYHgAw&ved=0CCAQ6AEwAA#v=onepage&q&f=false>

Heikka, J. Hujala, E. & Turja, L. 2009. Arvioinnista opiksi: havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa. Vantaa: Printel Oy.

Hujala, E., Parrila, S., Lindberg, P., Nivala, V., Tauriainen, L. & Vartiainen, P. 1999. Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa. Oulun yliopisto. Varhaiskasvatuskeskus.

Hujala E., Puroila A-M., Parrila S. & Nivala V. 2007. Päivähoitosta varhaiskasvatukseen. Ensimmäinen painos. Hyvinkää: T-Print.

Jyväskylän yliopisto. Laadullinen tutkimus. Luettu 3.9.2014. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>

Kaplin, K. 2010. Fyysinen varhaiskasvatusympäristö päiväkotien varhaiskasvatussuunnitelmissa. Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu –tutkielma.

Kaskela M. & Kekkonen M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Keskinen S., Virjonen H. 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoidossa. Helsinki: Tammi, 146.

Kohti varhaiskasvatustalakeia. Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän raportti. 2014. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:11. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Laki lasten päivähoidosta 25.3.1983/304

Louhivuori, J., Paananen, P. & Väkevä, L. 2009. Musiikkikasvatus. Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen. Opinnäytetyössä Koski, S. & Kukkola, M. ”Heittäydy musiikin vietäväksi!” Musiikki arjen iloksi – opas varhaiskasvatuksen musiikki-toimintaan. 2011. Laurea ammattikorkeakoulu. 113,227.

Mayall, 1996. Teoksessa Dahlberg, G., Mos, P., Pence, A. Beyond Quality in Early Childhood Education and Care: Postmodern Perspectives. UK: Falmer Press. 43.

Nummenmaa, A-R., Karila K., Joensuu M., & Rönholm R. 2007. Yhteisöllinen suunnittelu päiväkodissa. Kehittämisstrategiana ongelmaperustainen työssä oppiminen. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy- Juvenes Print.

Paavola, Heini & Talib, Mirja-Tytti 2010. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Pietarin Suomalainen Päiväkotiyhdistys ry vuosikertomus 1.9.2012–31.8.2013

Routledge. Drugli M.B., Undheim A.M. 2012. Partnership between Parents

and Caregivers of Young Children in Full-time Daycare. 7.12.2011. Luettu 15.9.2014.
<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13575279.2011.621887>

Salminen, E. & Tynnen, K. 2011. Omahoitajana päiväkodissa. Omahoitajuus pedagogisena työmenetelmänä. Ensimmäinen painos. Pedatieto Oy.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Stakes oppaita 56. Gummerus kirjapaino Oy.

Suomi-talo. Pietarin Suomi-talo. Luettu 2.5.2014.

<http://www.suomi-talo.fi/index.php?page=historiikki>

Taanila, A. 2007. Laadullisen aineiston analyysi. Luettu 3.9.2014.

http://kelo.oulu.fi/jatkokoulutus/AT_Laadullisen_aineiston_analyysi_170407.pdf

Teräs, T. 2010. Tasa-arvoinen varhaiskasvatus? Tapaustutkimus sukupuolesta ja tasa-arvosta päiväkodin arjessa. Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu-tutkielma.

Tuomi, J. Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Varhaiskasvatuksen laadunarviointimalli (Hujala-Huttunen 1995; Hujala ym. 1998; Hujala & Fonsén) teoksessa Verkostoista voimaa pedagogiseen johtamiseen- laatua ja työhyvinvointia varhaiskasvatukseen. Hujala, E. & Fonsén, E. 2012. Luettu 3.9.2014.

Perushoito. Sosiaaliportti. Luettu 2.5.2014.

<http://www.sosiaaliportti.fi/fiFI/lastensuojelukasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/hoitojakasvatus/perushoito/>

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU, FINLAND

Sosionomin AMK tutkinto

Sosiaalipedagogiikka

20.3.2014

Hyvät vanhemmat,

Olen Tampereen ammattikorkeakoulun kolmannen vuoden sosionomiopiskelija ja erikoistun sosiaalipedagogiikkaan. Opinnäytetyöaiheenani on Pietarin suomalaisen päiväkotiyhdistyksen vanhempien osallisuus varhaiskasvatussuunnitelman kehittämisessä. Opinnäytetyössäni pyrin selvittämään vanhempien kokemuksia päiväkodin tämänhetkisestä toiminnasta sekä mitä asioita vanhemmat toivoisivat päiväkodissa kehitettävän ja miten. Tutkimuksen tuloksia hyödynnetään myöhemmin varhaiskasvatussuunnitelman teossa. Tarkastelen aiheitani teidän vanhempien näkökulmista, joten vastauksenne ovat todella arvokkaita. Kyselyt toteutetaan sähköitse.

Toivon teidän täyttävän kyselylomakkeen huolellisesti ja palauttavan sen 6.4.2014 mennessä. Tulen käsittelemään kaiken saamani tiedon luottamuksellisesti. Opinnäytetyön kyselyyn vastataan nimettömänä, eikä kenenkään henkilöllisyys paljastu lomakkeista tai tutkimuksen lopputuloksesta.

Vastaamalla oheiseen kyselyyn, autatte minua opinnäytetyöni tekemisessä sekä lapsenne päiväkodin kehittämisessä.

Suuret kiitokset vastauksistanne!

Ystävällisin terveisin,

Kirsi Häivälä

+358 440 100 156

kirsi.haivala@soc.tamk.fi

Liite 2. Kyselylomake

Arvoisa vastaaja,

Toivon, että voisitte vastata kysymyksiin rehellisesti. Voitte vastata vapaasti avoimiin kysymyksiin ja merkitä rastin muihin kysymyksiin. Kyselyyn vastataan ilman nimeä. Kiitos vastauksistanne!

1. Kyselyyn vastaa
 - a) isä
 - b) molemmat yhdessä
2. Ammattinimike: _____
3. Päiväkotia käyvän lapsenne ikä/iät: _____ vuotta
4. Kuinka pitkään lapsenne on osallistunut Pietarin suomalaisen päiväkotiyhdistyksen varhaiskasvatukseen? (Vastaa vuosin ja kuukausin, esimerkiksi 1 v. 3kk.)
5. Miten lapsesi perustarpeisiin mielestäsi vastataan Pietarin suomalaisessa päiväkodissa?
6. Oletteko kokeneet päiväkodin arkirytmien lapsellenne sopivaksi? Ole hyvä, ja perustele vastauksenne.
 - a) Kyllä
Perustelut
 - b) Ei
Perustelut
7. Mihin olette olleet tyytyväisiä päiväkodin varhaiskasvatusympäristössä ja mikä siinä kaipaakin mielestänne kehittämistä? Varhaiskasvatusympäristöllä tarkoitetaan tässä päiväkodin sisätiloja, leikille mahdollistettua ympäristöä, lähiympäristöä ja ulkoilualuetta.
8. Koetko että lapsesi tulee kuulluksi päiväkodin toiminnassa?
 - a) Kyllä
 - b) Ei
 - c) Joskus
 - d) En osaa sanoa
9. Koetko, että Pietarin suomalainen päiväkotitoiminta on onnistunut toimimaan kaksikielisenä päiväkotina?
10. Mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät keinot päiväkodissa lapsen kielen kehityksen tukemiseen?
 - a) sadut

- b) leikit & laulut
- c) päivittäiset toimintarutiinit
- d) opetushetket
- e) muu, mikä?

11. Saavatko lapsesi mielestäsi tarpeeksi usein aikaa vapaaseen leikkiin päiväkodissa?
- a) Kyllä
 - b) Ei
 - c) Joskus
 - d) En osaa sanoa
12. Tuetaanko lastenne leikkiä tarpeeksi päiväkodissa?
- a) Kyllä
 - b) Ei
 - c) Joskus
 - d) En osaa sanoa
13. Koetko, että lapsesi saa nykyisten päiväkotipäivien aikana mahdollisuuden liikua tarpeeksi?
14. Millaiseksi olet kokenut lapsesi mahdollisuuden taiteelliseen kokemiseen ja ilmaisemiseen? Mihin asioihin olet ollut tyytyväinen, mitä asioita haluaisit muuttaa? (Musiikkituokiot, kuvataide, draama yms.)
15. Otetaanko mielestäsi lapsen yksilölliset tarpeet riittävän hyvin huomioon Pietarin suomalaisessa päiväkodissa? Millaisiin yksilöllisiin tarpeisiin tulisi kiinnittää vielä enemmän huomiota?
16. Mielestäni vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden välisellä vuorovaikutuksella on suuri merkitys varhaiskasvatuksen laatuun
- a) Täysin eri mieltä
 - b) Jokseenkin eri mieltä
 - c) En osaa sanoa
 - d) Jokseenkin samaa mieltä
 - e) Täysin samaa mieltä
17. Koetko tulevasi kuulluksi lastasi koskevissa asioissa Pietarin suomalaisessa päiväkotiyhdistyksessä?
- 1. Kyllä
 - 2. Ei
 - 3. Joskus
 - 4. En osaa sanoa

18. Mitä mielestäsi tarvitaan päiväkodin työntekijöiden ja vanhempien väliseen hyvään vuorovaikutussuhteeseen?
19. Miten kuvailisit päiväkodin työntekijöiden ja teidän vanhempien välistä suhdetta?
20. Koetko että voit vaikuttaa päiväkodin toimintaan tai sen suunnitteluun?
- a) Kyllä
 - b) Ei
 - c) Joskus
 - d) En osaa sanoa
21. Millaisiin asioihin toivoisit vaikuttavasi nykyistä enemmän?
22. Miksi päiväkodin toiminta on juuri teidän perheellenne arvokasta?
23. Onko toiminnassa asioita, joihin tulisi saada mielestänne muutosta ja mitä ne asiat ovat?
24. Innostaako päiväkodin varhaiskasvatusympäristö mielestäsi tarpeeksi lastanne liikkumaan, toimimaan ja kehittämään omia taitojaan? Mikä varhaiskasvatusympäristössä kaipaa mielestänne kehittämistä?

Kiitos todella paljon vastauksistanne!